

Öneriler:

1. Genel Kurulun, 16.5.1996 Perşembe günkü birleşiminde, gündemin birinci sırasında yer alan, İçtüzük Değişiklik teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda boşalan üyelikler için, 3984 sayılı Kanun gereğince yapılacak seçimin, Genel Kurulun, 22.5.1996 Çarşamba günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Tekrar okutup, ayrı ayrı oylayacağım:

"1. Genel Kurulun, 16.5.1996 Perşembe günkü birleşiminde, gündemin birinci sırasında yer alan İçtüzük Değişiklik Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir."

BAŞKAN – Danışma Kurulu önerisi olduğuna göre, söz talebi yok.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Birinci öneri kabul edilmiştir.

"2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda boşalan üyelikler için 3984 sayılı Kanun gereğince yapılacak seçimin Genel Kurulun 22.5.1996 Çarşamba günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir."

BAŞKAN – Öneri üzerinde söz talebi yok.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İkinci öneri de kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, seçimlere çok yakın bir süre kala... (DSP sıralarından "sesiniz gelmiyor" sesleri)

Gelsin efendim, gelsin... Seçimlerden önce hep böyle sıkıştırmıştık da, bugün niye diye merak ediyorum. Gerçi kabul ettik; İçtüzük çalışmasının nihayetine kadar buradayız.

Sayın milletvekilleri "Sunuşlar" bölümünü bitmiştir. Şimdi, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" bölümüne geçiyoruz.

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER

1. — *Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ve 4 Arkadaşının; Millet Meclisi İçtüzüğünün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklennesi Hakkında İçtüzük Teklifi ile İstanbul Milletvekili Emin Kul'un; Gümüşhane Milletvekili M. Oltan Sungurlu'nun; Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın; İzmir Milletvekili Gencay Gürün ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın; Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin; Kocaeli Milletvekili Şevket Kalkan ve 6 Arkadaşının; Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün; Kayseri Milletvekili Recep Kırış'ın; Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Oya Araslı'nın ve Hatay Milletvekili Atilla Sav'ın; Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/158, 2/30, 3/52, 2/67, 2/89, 2/161, 2/176, 2/177, 2/178, 2/183, 2/204) (S. Sayısı : 13) (1)*

BAŞKAN – Bu kısımda yer alan Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ve 4 Arkadaşının; Millet Meclisi İçtüzüğünün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklennesi Hakkında İçtüzük Teklifi ile İstanbul Milletvekili Emin Kul'un; Gümüşhane Milletvekili M. Oltan Sungurlu'nun; Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın; İzmir Milletvekili

(1) 13 S. Sayılı Basmayazı 8.5.1996 tarihli 49 uncu Birleşim Tutanağına ekidir.

Gencay Gürtün ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın; Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin; Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 6 Arkadaşının; Erzurum Milletvekili Lutfü Esengün'ün; Kayseri Milletvekili Recep Kırış'ın; Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Oya Araslı'nın ve Hatay Milletvekili Atılâ Sav'ın; Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporunun müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Komisyon?.. Hazır.

Sayın Hükümet?..

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hükümete gerek yok. Geçen dönem, Başkanlık Divanı temsilci-siyle yetindik; çünkü, bu, Meclisi ilgilendiriyor.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Meclis Başkanlığı temsil ediliyor efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon ve Sayın Başkanlık Divanı Temsilcisi yerlerini aldılar.

Sayın milletvekilleri, geçen birleşimde, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmış, maddelere geçilmesinin oylanmasında kalmıştık.

Şimdi, teklifin maddelerine geçilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Maddelere geçilmesi-ni kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifi

MADDE 1. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün başlığında ve içinde geçen;

- “Millet Meclisi” ibareleri “Türkiye Büyük Millet Meclisi”;
- “Divan Üyesi” ibareleri “Kâtip Üye”;
- “İdareci Üye” ibareleri “İdare Amiri”;
- “Çekinser” kelimesi “Çekimser”;
- 1 inci maddesinde geçen “1 Kasım - 31 Ekim” ibaresi “1 Ekim - 30 Eylül” ve “4 yıl” ibaresi “5 yıl”;
- 2 nci maddesinde geçen “dörtüztzelli” sayısı “beşyüzelli”;
- 3 üncü maddesinde geçen “Türkiye Radyolarında” ibaresi “Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu kanallarında”;
- 4 üncü maddesinde geçen “Kasım” kelimesi “Ekim”;
- 18 inci maddesinde geçen “on milletvekili” ibaresi “yirmi milletvekili”;
- 58 inci maddesinin dördüncü fıkrasında geçen “salt çoğunluğunun mevcut olmadığı anlaşılırsa” ibaresi, “en az üçte birinin mevcut olmadığı anlaşılırsa”;
- 102 nci maddesinde geçen “Anayasanın 88 inci maddesinin ikinci fıkrası” ibaresi “Anayasanın 98 inci maddesinin üçüncü fıkrası”;
- 106 ncı maddesinde geçen “ikiyüzyirmialtı” sayısı “ikiyüzyetmişaltı”;
- 146 ncı maddesinde geçen “Anayasanın 79 uncu maddesi” ibaresi “Anayasanın 83 üncü maddesi”;
- 149 uncu maddesinde geçen “Divanlarınca” kelimesi “Divanınca”;
- “Kâtip Üye, İdare Amiri” ibareleri bu yazılış sırasına göre ve
- “16 ncı madde numarası 17”;

— “17 nci madde numarası 16”;

Olarak değiştirilmiştir.

Millet Meclisi İçtüzüğü’nün;

— Yoklama istemi ile ilgili 58 inci maddesinde geçen on;

— Kapalı oturum istemiyle ilgili 71 inci maddesinde geçen onbeş;

— Kanunun tılmünün ve maddelerinin oylanmasında açık oy istemi ile ilgili 82 nci maddesinde geçen onbeş;

— Genel Görüşme istemiyle ilgili 100 üncü maddesinde geçen on;

— Gizli oylama istemi ile ilgili 123 üncü maddesinde geçen onbeş;

Sayıları yirmi; olarak değiştirilmiştir.

Millet Meclisi İçtüzüğü’nde geçen;

— “Cumhuriyet Senatosu”, “Cumhuriyet Senatosu Başkanı”, “Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı”, “Cumhuriyet Senatosu Üyeleri” ve “senatör” ibareleri;

— 21 inci maddesinde geçen “Türkiye Büyük Millet Meclisi” ibaresi ile “Karma” ibareleri;

— 24 üncü maddesinin tamamı; 32 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki “tekliste imzası bulunan senatörler” ibaresi;

— 77 nci maddesinin başlığında geçen “ve benimsenmeyen” ibaresi ile maddede geçen “Anayasanın 92 nci maddesi gereğince” ibaresi;

— 83 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “Genel Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla” ibaresi;

— 144 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen “Cumhuriyet Senatosu, Başkanlık Divanı ile anlaşmak suretiyle” ibaresi;

— 147 nci maddesinin son fıkrasının son cümlesi ile bu fıkradaki “sıf” kelimesi ve;

— 149 uncu maddesinde geçen “Türkiye Büyük Millet Meclisi Kitaplık Karma Komisyonunca hazırlanıp, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu” ibaresi;

Çıkarılmıştır.

Çıkarılan 24 üncü maddeden sonraki numaralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

Millet Meclisi İçtüzüğü’nün;

— 43 üncü maddesinin sonuna “Şu kadar ki, bu haklarını Komisyon Başkanının belirleyeceği uygun süre içinde kullanmaları gerekir.” cümlesi ile;

— 50 nci maddesine 5 inci bent olarak “Meclis Soruşturması Raporları” ibaresi eklenerek bent numaraları teselsül ettirilmiş ve

— 52 nci maddesine “Meclis Araştırması” ibaresinden sonra “Meclis Soruşturması” ibaresi; Eklenmiştir.

BAŞKAN – 1 inci madde üzerinde, gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Madde ile ilgili değişiklik önergeleri vardır; önce geliş sırasına, sonra aykırılık derecesine göre okutup, işleme tabi tutacağım.

Buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı, Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Başlığı İle Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkındaki Tekliflerinin içinde bulunan

(2/204) esas numaralı, Hatay Milletvekili Atılâ Sav'ın teklifi, Anayasa Komisyonunda diğer tekliflerle birleştirilmiştir.

Teklif, İçtüzüğün 105 inci maddesinin son fıkrasının son tümcesi olan "güvenoyu verenlerin sayısı, güvensizlik oyu verenlerden fazlaysa Bakanlar Kurulu güven almış olur" hükmünün metinden çıkarılmasına ilişkindir.

Bu teklif, Anayasa Komisyonunca ilk müzakerede kabul olunmuştur. Daha sonra, Komisyon üyelerinden 13'ünün önerisi üzerine konu yeniden ele alınmış ve 18.4.1996 günlü toplantıda reddedilmiştir.

Anayasa Komisyonu raporunda yer alan ve Komisyonca, önce kabul edilip, sonra reddedilen kanun teklifi, öbür tekliflerle birlikte Yüce Meclisin gündemindedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; İçtüzüğün "hükümet programının görüşülmesi; göreve başlarken güven oyu" başlıklı 105 inci maddesinin son fıkrasının son cümlesinde yer alan "Güven oyu verenlerin sayısı, güvensizlik oyu verenlerden fazlaysa Bakanlar Kurulu güven almış olur" hükmünün 1 inci maddenin, "83 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yapılacak çıkarılmanın arkasına gelecek şekilde eklenmesini ve önergemizin, teklifin 1 inci maddesinde görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Atılâ Sav
Hatay
Yusuf Öztıp
Antalya
Mustafa Kul
Erzincan
Bekir Kumbul
Antalya
Nezir Büyükcengiz
Konya
Ali Şahin
Kahramanmaraş

Oya Araslı
İçel
Yahya Şimşek
Bursa
Zeki Çakıroğlu
Muğla
Birken Keleş
İzmir
Ayhan Fırat
Malatya
Celal Topkan
Adıyaman

Gereke:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün altıncı kısım, dördüncü bölümü "Güven İstemi" başlığını taşımaktadır. Bu bölüm içinde olan 105 inci maddenin başlığı ise "Hükümet programının görüşülmesi; göreve başlarken güven oyu" dur. Bu maddenin son tümcesi "Güven oyu verenlerin sayısı, güvensizlik oyu verenlerden fazlaysa Bakanlar Kurulu güven almış olur" hükmünü koymaktadır. Bu hüküm, Anayasanın 96 ncı maddesine aykırıdır. Çünkü, Anayasanın 96 ncı maddesi "Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının en az üçtebiri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak, karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz" demektedir.

Bu, bir ilke kuralıdır. Anayasada tersine bir hüküm yoksa bütün kararlarda bu yetersayı uygulanır. Bu sayıyı sağlayamayan oylama ile karar alınamaz. Bu karar, ister güvenoyu olsun, isterse başka bir konu olsun.

Anayasada, özel nitelikli, çoğunluk gerektiren hükümler vardır. Örneğin, 99 uncu ve 111 inci maddelerde, güvensizlik oyu için, üye tamsayısının salt çoğunluğu gerekmektedir. 84, 94 ve 102 nci maddelerde de özel çoğunluk gereklidir.

Anayasanın 110 uncu maddesinin son fıkrasında ise, güvenoyu için özel bir oylama ve yeter-sayı öngörülmemiştir.

Bu durumda, uygulanacak kural, 96 ncı maddé hükmüdür. Bu durumda İçtüzüğün 105 inci maddesinin son fıkrasının ikinci tümcesi de birbiriyle çelişmektedir.

Anayasanın geçici 6 ncı maddesi "yürürlükte olan İçtüzüğün, Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanır" demektedir.

Bu hükme göre, esasen, 105 inci maddenin son tümcesi, yürürlükten kalkmıştır; çünkü, Anayasaya aykırıdır. Bu hükmün İçtüzükten çıkarılması, Anayasa gereğidir.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İçtüzük Teklifinin 1 inci maddesinin sonuna aşağıdaki ibarenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Gözlükaya

Denizli

DYP Grup Başkanvekili

Hasan Hüsamettin Özkan

İstanbul

DSP Grup Başkan Vekili

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

ANAP Grup Başkanvekili

Atılâ Sav

Hatay

CHP Grup Başkan Vekili

Abdüllatif Şener

Sivas

RP Grup Başkanvekili

"55 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "toplantı" ve "gün" kelimeleri arasına "hafta," kelimesi;"

Gerekçe:

Yapılan teklifle, bu maddenin tamamının değiştirilmesi hakkında Sayın Meclis Başkanının tekliflerindeki amaca uygun olarak, bir kelime değişikliğiyle, Genel Kurul, bazı haftalarda çalışmayı daha yoğunlaştırmak suretiyle bazı haftaları boş bırakabilecektir.

BAŞKAN – Birinci önerge, aykırı önerge; bu önergeyi tekrar okutup işleme koyacağım.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Birinci önergenin, elimizdeki İçtüzük değişikliği raporuna göre, 104 üncü maddeden sonraki maddeleri düzenleyen bölümde ele alınması gereklidir. Çünkü, elimizdeki İçtüzük Teklifi paketinde, 104 üncü maddeden sonra 106 ncı madde var. Sırası geldiği zaman işleme konulması daha yararlı olacaktır. Aksi halde, ondan önce yapacağımız değişikliklerde çelişkili bir durum meydana gelebilir.

BAŞKAN – Sayın Başkanlık Temsilcisi, bu önergenin burada işleme konulmasına karşı.

Sayın Komisyon ne buyuruyor efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Görüşe katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Görüşe katılıyorsunuz; dolayısıyla, işleme tabi tutulmamasını istiyorsunuz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Evet.

BAŞKAN – Sayın önerge sahibi; buyurun efendim.

ATILÂ SAV (Hatay) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; bu değişikliğin amacı, Anayasaya uygunluğu sağlamaktır. İhtüzüğün 105 inci maddesinin son fıkrasının son tümcesi, metinden çıkarılması önerilen hükümdür. Teklifin 1 inci maddesi, tüm İhtüzük metninde bulunan, çeşitli maddelerde serpiştirilmiş olan bazı hükümlerin çıkarılması, değiştirilmesi ya da eklenmesi şeklinde düzenlenmiştir.

Bu nedenle, verdiğimiz önerge metinden çıkarılması gereken 105 inci maddenin çıkarılmasına ilişkindir ve yeri de bu maddedir.

Sayın Başkanım, önerimiz şudur: Maddenin birinci fıkrasında değiştirilen hükümler var, ikinci fıkrasında, metinden çıkarılması önerilen hükümler var, üçüncü fıkrasında, eklemeler var.

İkinci fıkrada "çkarılmıştır" denilen hükümlerden 83 üncü maddenin -ki, beşinci bende rastlıyor- beşinci bendinde yer alan "Genel Kurulun üye tam sayısının salt çoğunluğuyla" ibaresinden sonra ve 144 üncü maddede yapılacak çıkarmadan önce, sıraya, 104 üncü madde gelmektedir.

Bu itibarla, önergemizin, bu madde içinde yer alması yerindedir ve doğrudur. Bu önergemizin, usul bakımından 1 inci maddeyle birlikte görüşülmesini ve oylanmasını arz ve teklif ediyorum.

Sayın Başkanım, sadece, önergemizin niçin 1 inci maddede görüşülmesi gerektiği konusunda ki görüşlerimizi arz ettim; esas hakkındaki görüşlerimizi de arz edeyim mi?

BAŞKAN – Efendim, 5 dakikalık süreniz var; takdir sizin. Konu çerçevesinde her şeyi ifade edebilirsiniz.

ATILÂ SAV (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım; kısaca arz edeyim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 105 inci maddenin son fıkrasının son cümlesi "Güven oyu verenlerin sayısı, güvensizlik oyu verenlerden fazlaysa Bakanlar Kurulu güven oyu almış olur" demektedir; bu hüküm, Anayasanın 96 ncı maddesine aykırıdır. Nitekim, bu aykırılık, son olarak, Anayasa Mahkemesinin kararıyla da bir kez daha saptanmıştır; çünkü, Anayasamızda toplantı ve karar yetersayısını düzenleyen hüküm 96 ncı maddededir.

96 ncı maddede, Meclisin üçte bir çoğunlukla toplanacağı ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar alacağı öngörülmektedir. Anayasada, özel, yani hukukî deyimle, mevsuf çoğunluk aran hükümler bulunmaktadır. Bunlar arasında, hükümetin göreve başlarken güvenoyu almasına ilişkin hüküm bulunmamaktadır; öyleyse, hükümet göreve başlarken yapılacak güven oylamasında da, Anayasanın 96 ncı maddesindeki çoğunluk aranacaktır. Oysa, İhtüzüğün 105 inci maddesinin son cümlesi, Anayasanın 96 ncı maddesiyle çalışmaktadır. İhtüzüğün 105 inci maddesindeki güvenoyu verenlerin sayısının, güvenoyu vermeyenlerden yahut güvensizlik oyu verenlerden çok olması, güvenoyu almak için yeterlidir ifadesi Anayasanın 96 ncı maddesine aykırı bulunmaktadır.

Anayasamızın, 99 uncu maddesi ile 111 inci maddesinde de, güven oylamasıyla ilgili özel nitelikler ve özel çoğunluklar vardır. İlgili madde, bunlar arasında bulunmamaktadır.

Bu itibarla, amacımız, Anayasada yer alan hükme aykırı olup, her nasılsa, İhtüzükte kalmış olan... Çünkü, Anayasanın geçici 6 ncı maddesi, "İhtüzüğün, Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanır" demektedir. Oysa, biraz önce açıklamaya çalıştığımız gibi, İhtüzüğün 105 inci maddesinin son tümcesi, Anayasanın 96 ncı maddesine aykırıdır; öyleyse, Anayasanın geçici 6 ncı

maddesiyle birlikte, yürürlükten kalkmış olması gerekir. Oysa, elimizdeki metinlerde ve çeşitli ke-reler basılmış olan İttüztük metinlerinde, bu hükme ısrarla yer verilmiştir. Demek ki, bu hükmün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sav, lütfen toparlayın efendim; geride çok maddemiz var.

ATILÂ SAV (Devamla) – Peki Başkanım; sağ olun.

Bu nedenle, bu metnin, bu şekilde düzeltilmesi gerekir. Aksi takdirde, yanıltıcı bir ifade ola-rak, bir düzenleme olarak İttüztükte kalacak ve son gülsen oylamasında olduğu gibi, birtakım yan-lış uygulamalara yol açacaktır.

Yüce Meclisin, bu konudaki önergemize olumlu oy vermesini arz ve teklif ediyor; hepinizi en derin saygılarımızla selamlıyoruz efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sav, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Başkanlık temsilcisi ve Komisyon, önergeye katılmamıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi ka-bul edilmiştir. (RP ve CHP sıralarından alkışlar)

Diğer önergeyi tekrar okutup işleme koyacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan İttüztük teklifinin 1 inci maddesinin sonuna aşağıdaki ibarenin eklenmesi-ni arz ve teklif ederiz.

Mehmet Gözlükaya (Denizli) ve arkadaşları

"55 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "toplantı" ve "gün" kelimeleri arasına "hafta," kelime-si;"

BAŞKAN – Sayın temsilci?..

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) – Sayın Başkan, oylamada tereddütler var. İzin verir-seniz, önergeyi yeniden oylayalım; 5 kişiyiz...

BAŞKAN – Efendim, önerge oyluyoruz.

İSMAİL DURAK ÜNLÜ (Yozgat) – Sayın Başkan, 5 kişi ayağa kalktı...

BAŞKAN – Efendim, İttüztüğün 115 inci maddesini bir kere daha gözden geçiriniz.

Sayın Başkanlık temsilcisi bu önergeye katılıyor mu efendim?

TBMM BAŞKAN VEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bu önergeye katılıyorsunuz.

Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – İkinci önergeye ka-tılıyoruz.

BAŞKAN – Katılıyorsunuz... Peki.

Bu ikinci önergeye, Komisyon ve Başkanlık temsilcisi katılmaktadır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

NIHAT MATKAP (Hatay) – Neyi oyladığınızı anlayamadık.

BAŞKAN – Sayın Matkap, önergeyi okuttuk...

NIHAT MATKAP (Hatay) – Arkadaşlar neyi oyladığınızı anlayamadı.

BAŞKAN – Efendim, önergeyi okuttuk, Sayın Komisyona ve Temsilciye sorduk; ama, sayın üye kulisteyse, tabii anlayamaz.

Tekrar soruyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bu önerge de kabul edilmiştir.

Şimdi, kabul edilen bu iki önerenin ışığı altında yeniden düzenlenmek üzere, 1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, önergeler istikametindeki değişik şekliyle kabul edilmiştir.

İSMAİL SAFA GİRAY (Balıkesir) – Sayın Başkan, müsaadenizle...

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

İSMAİL SAFA GİRAY (Balıkesir) – Mikrofonları iyi kullanmıyorsunuz, zaman zaman sesi-
niz duyulmuyor, onun için oluyor bunlar.

BAŞKAN – Doğrudur.

İSMAİL SAFA GİRAY (Balıkesir) – Efendim, lütfen, ağzınızı mikrofona biraz daha yaklaştı-
rın.

BAŞKAN – Kusur, mikrofonlarda değil, benim sesimde. Galiba, bu sıralarda sesim biraz ba-
kırımsız.

Sayın Giray, teşekkür ediyorum efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tatil

Madde 5. — Tatil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarının belli bir süre ertelenmesidir.

Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca başka bir karar alınmadıkça Türkiye Büt-
yük Millet Meclisi 1 Temmuz günü tatile girer.

Bir yasama yılı içinde üç aydan fazla tatil yapılamaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi, okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Mad-
de, okunduğu şekliyle kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tatilde ve Ara Vermede Toplantı

Madde 7. — Türkiye Büyük Millet Meclisi, tatil veya ara verme sırasında Cumhurbaşkanı ve-
ya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından toplantıya çağırılması halinde, belirtilen gün
ve saatte toplanır.

Cumhurbaşkanı, toplantı çağırısını doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine
yapar. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı doğrudan gerek görürse toplantı çağırısına karar ve-
rebilir. Üyelerin beşte birinin imzasını taşıyan gerekçeli önergedeki çağrı istemini ise en geç yedi
gün içinde yerine getirir.

Bu çağrılarda, toplantı gün ve saatinin ve bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması
şarttır.

Birleşim yeterli çoğunlukla açılabilirdiği takdirde, Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur ve bu
toplantıyı gerektiren konu görüşülür. Konu üzerinde gerekli işlemler tamamlanınca, Türkiye Büt-
yük Millet Meclisi çalışmalarına devam karar vermediği takdirde, tatile veya ara vermeye devam
olunur. Yeterli çoğunluk sağlanamazsa çağrı düşer.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi, okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, okunduğu şekliyle kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4. — Millet Meclisi İttüzlüğünün 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Başkan Seçimi ve Süresi

Madde 10. — Başkanlık için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenin görev süresi üç yasama yılıdır.

Siyasî parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan adayları, Meclis üyeleri içinden, Meclisin toplandığı gündenden itibaren on gün içinde Başkanlık Divanına bildirilir. Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur. Başkan seçimi aday gösterme süresinin bitiminden itibaren on gün içinde tamamlanır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi, okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5. — Millet Meclisi İttüzlüğünün 11 inci maddesinin son fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekillikleri, Kâtip Üyelikleri ve İdare Amirlikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yasama yılıdır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6. — Millet Meclisi İttüzlüğünün 14 üncü maddesinin 6 ncı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6. Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarını denetlemek; işlerde birikme olması halinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak ve durumu Genel Kurulun bilgisine sunmak;

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili önerge...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Var.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili iki önerge vardır; geliş sıralarına göre okutacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 14 üncü maddesinin 9 numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 6, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 14 üncü maddesinin 9 uncu bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

9. Başkanlık Divanı bünyesinde oluşturulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Kültür Sanat ve Yayın Kurulu aracılığıyla, Meclisi ve çalışmalarını yurtiçinde ve yurtdışında tanıtıcı tedbirler almak ve yayın yapmak;

Hasan Korkmazcan

Denizli

Mehmet Gözlükaya

Denizli

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

Abdulkadir Baş

Nevşehir

Lütfü Esengün

Erzurum

Hasan Hüsamettin Özkan

İstanbul

Gerekçe: Türkiye Büyük Millet Meclisini yurtiçinde ve yurtdışında tanıtmak, millî egemenlik ilkesini geniş halk kitlelerine yaygınlaştırarak benimsetmek amacıyla, 25 Ekim 1984 ve 34 sayılı Başkanlık Divanı kararıyla oluşturulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Kültür Sanat ve Yayın Kurulu; 23 Nisanları Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı hüviyetinin yanı sıra, millet iradesinin olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılış yıldönümleri olarak kutlamakta ve bilimsel, kültürel, törensel ve sanatsal etkinliklerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetlerini kamuoyuna duyurmak üzere çalışmalar yapmakta ve bu amaçla yayın faaliyetinde bulunmaktadır. Başkanlık Divanı kararıyla oluşturulan, 12 yıldır faaliyet gösteren Kurulun, İçtüzük hükmüyle kurumsallaştırılmasıdır.

BAŞKAN – Sayın Komisyon, Sayın Temsilci; efendim, biz, 14 üncü maddenin altıncı bendini görüşüyoruz, gelen önergede dokuzuncu bentten söz ediliyor; yani, altıncı bent kabul edildiği takdirde, çerçeve içerisinde bunun da dokuzuncu bent olarak değiştirilmesi mi murat ediliyor?

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Evet, altı ve dokuz olarak.

BAŞKAN – Zabıtlara geçmesi açısından, yerinizden açıklar mısınız efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Sayın Başkan, önerge kabul edilirse, çerçeve maddenin bütünlüğü bakımından altıncı ve dokuzuncu bentleri değişmiş olacaktır.

BAŞKAN – Tamam efendim.

Çerçeveyi değiştirmiyoruz; çerçeve içerisinde mevcut olan dokuzuncu bendi bu şekilde değiştirelim istiyoruz.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Evet efendim.

BAŞKAN – Önergeye Başkanlık Temsilcisi katılıyor, öyle anlaşıyor.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Efendim, önergeye Başkanlık Temsilcisi ve Komisyon katıldı.

Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum...

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) – Sayın Başkan, neyi oyluyoruz?

BAŞKAN – Efendim 14 üncü maddenin altıncı bendinin değiştirilmesiyle ilgili madde üzerin-
de verilen önergeyi oyluyoruz. Bu önergede, Sayın Esengün'ün de imzası var. Dokuzuncu bendin,
bu şekilde ilavesini irade buyurmuşsunuz; şimdi, onu oyluyoruz.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik kabul edilmiştir.

Bu değişiklikle birlikte, çerçeve 14 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 6.- Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 14 üncü maddesinin 6 ncı ve 9 uncu bendi aşağıdaki
şekilde değiştirilmiştir:

BAŞKAN – Bu maddeyi, biraz önce kabul buyurduğunuz değişiklik önergeleri istikametinde
oylarmıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Komisyonların Adları

Madde 20. — Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır :

1. Anayasa Komisyonu;
2. Adalet Komisyonu;
3. Dışişleri ve Millî Savunma Komisyonu;
4. İçişleri Komisyonu;
5. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu;
6. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma, Çevre ve Turizm Komisyonu;
7. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu;
8. Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu;
9. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilim ve Teknoloji Komisyonu;
10. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu;
11. Dilekçe Komisyonu;
12. Plan ve Bütçe Komisyonu;
13. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu;
14. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu;

(12) ve (13) üncü bentlerdeki komisyonlar hariç, komisyonların herbirinin üye sayısı, Danış-
ma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.

Komisyonlar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki,
ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yasama yılıdır. Görev süreleri yenileri seçilinceye ka-
dar devam eder.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?..

Buyurun Sayın Yalçınbayır.

Stireniz 5 dakikadır.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; bu teklifte, Çevre Komisyonunun, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna dahil edildiğini görüyoruz. Bu, çevre hakkının, gerek dünyada gerekse ulusal düzeyde vardıgı seviyenin aleyhine bir gelişmedir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin, çevre disiplininin vardıgı seviyeye uygun olarak, Çevre Komisyonunu müstakil bir komisyon olarak kabul etmesi gerekir; biz, bu düşünceyiz.

Bu doğrultuda, sanıyorum ki 300'e yakın imzalı bir önerge hazırlanmış ve takdim edilmiştir; tahmin ediyorum, bu, Divana da ulaşmıştır. Ayrıca, biz, bu konuda grupların anlaştığı duyumlarını elde ettikten sonra, yeterli sayıda imzayı toplamak suretiyle, aynı doğrultuda bir önerge daha verdik. Çevre disiplini bakımından, bu değişiklik önergemizin kabul edilmesi gerektiğini düşünüyörüz.

Çevre hakkı, bugün, gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde, yaşama hakkının bir parçasıdır. Her ne kadar, Anayasanın 56 ncı maddesinde, çevre hakkı, sağlıklı ve dengeli bir çevre hakkı olmak kaydıyla sosyal ve ekonomik haklar içerisine yer aldıysa da, bunun, Anayasanın Başlangıç maddelerindeki 17 nci maddeye dahil edilme zarureti, artık, güntümüzün gelişen şartları gereğidir.

Çevre hakkı, devletin sosyal ve ekonomik gücüyle sınırlı olmaksızın, insan hakkının bir parçasıdır, yaşama hakkının bir parçasıdır. Bugün varılan seviye ise bunun gerisinde bir seviyedir. Ancak, geçen dönemlerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, evrakları havale ederken Çevre Komisyonuna az evrak havale etmesi kendi takdirlerinin gereğidir; ancak, o takdir, kanımca yanlıştır; çünkü, çevre, birçok disiplini birlikte ilgilendirmektedir. Birlikte havale edilebilecek komisyonların arasındayken; yani, imarla, ulaştırmayla ilgili işler İmar ve Ulaştırma Komisyonuna havale edilirken, kültür ve tabiat varlıklarını korumayla ilgili, başkaca haklarla ilgili, çevre hakkını da yakinen ilgilendiren konuların Çevre Komisyonuna havale edilmemesi, Başkanlığın takdirindeki hatadadır. Oysa, bu dönemde, sanıyorum ki Başkanlık, bu takdirini, çevre hakkının vardıgı seviyeyle birlikte kullanmak suretiyle, hem Çevre Komisyonuna hem ilgili diğer komisyona havale etmek suretiyle, çevre hakkını da güvence altına almak durumundadır. Bundan uzaklaşan bu teklif, kanımca, Meclisi ve ülkedeki çevre hakkını geriye götüren bir tekliftir. Meclisimizin yapması gereken, anayasal değişiklik yapmak suretiyle, çevre hakkını 17 nci maddenin içinde mütalaa edecek bir düzenlemeye gitmektir.

Ben, bu konuda, grup mülâhazası olmaksızın, bütün parlamenterlerin birlikte hareket edeceğini ümit ediyorum. Bu çevre hakkı, hepimizin güvencesinde, devletin güvencesinde olan bir haktır. Devlet bununla ilgili tedbirleri alırken, aksine bir düzenlemeye gidilmesi, kanımca yanlıştır.

Bu düşünceyle söz aldım; saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yalçınbayır, teşekkür ediyorum.

İSMAIL YILMAZ (İzmir) – Bu konuda Başkanlığa sunulmuş bir önergemiz var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Müsaade buyurun.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Sayın Başkan, bu konuda kısa bir bilgi arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Feridun Pehlivanın da bir söz talebi var; onu da alıp öyle mi toparlarsınız?

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Tabii efendim, alalım.

BAŞKAN – Sayın Pehlivan, buyurun efendim.

Evet, Bursa Milletvekilleri hassasiyet gösteriyor, hepimizin hassas olduğu gibi.

FERİDUN PEHLİVAN (Bursa) – Yüce Meclis hassasiyet gösterdi Sayın Başkanım; Çevre Komisyonu Başkanı olarak çok teşekkür ederim. 300 kıtsur imza toplandı. Ben, burada, tüm çevre dostlarına, doğa dostlarına, tüm odalara, birliklere, Meclisimizin bu birlikteliğini, bütün kardeş partilerimizin duyarlılığını, şahsınızda, iftiharla, onurla duyuruyorum.

BAŞKAN – Sayın Pehlivan, bir dakikanızı rica edeyim.

Sayın milletvekilleri, çevre kirliliği, klasik anlamda, falan falan şeylerle kirlenmez. Duyulması lazım gelen bir ses, bağırarak, cıngırak gibi duyuluyorsa, o da çevre kirlenmesidir. Cep telefonlarımıza dikkat eder miyiz, lütfen... Lütfen... (Alkışlar)

Çevreyi çok dar yorumluyoruz galiba. Rica ediyorum...

Buyurun efendim.

FERİDUN PEHLİVAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Meclisimizin, 1982 Anayasasına ve hızlı ve etkin bir çalışma ortamı sağlamasına yönelik bir içtüzük değişikliği, elzem hale gelmiştir; ancak, içtüzük tek-lifinde, komisyonlarla ilgili olan 7 nci maddede, geçen yasama döneminde kurulan ve bugüne ka-darki çabalarıyla çevre konusunda oldukça yararlı çalışmalar yapmış bulunan Çevre Komisyonu-nun, müstakil, bağımsız bir komisyon olmaktan çıkarılması gibi, kanaatimce çok isabetsiz bir dü-zenleme yer almıştır.

Çevre konusu, bugün, ilkemizin ve dünyanın en önemli ve en öncelikli gündem maddesidir. Çevre kirliliğini giderme, çevre değerlerini koruma ve insan onuruna yakışan gelişmiş bir çevre sunma konuları, hükümetlerin olduğu kadar, toplumun tüm kesimlerinin görevidir. Hepimizin, bu-rada, kişiler ve kurumlar olarak sorumluluğumuz vardır. Bu meyanda hatırlatmak isterim ki, Ana-yasamızın hükümleri çerçevesinde, çevreyi korumak ve geliştirmek görevi, devlete ve halkımıza verilmiştir. Bu noktada, toplumsal uzlaşmanın önemini vurgulamak istiyorum. Bu uzlaşmanın odak noktası, Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

Dünyadaki tüm uygulamalar, çevre alanında başarının kaynağının, siyasî irade düzeyinin be-lirginleşmesidir. Bugün, yaşanan örneklerde, devletin ve halkın çevre konularına kayıtsızlığı sonu-cu, hemen her çevre politikası başarısızlığa uğramıştır. Bu nedenle, çevre politikalarında tutarlı-lığın ve sürekliliğin rolü büyüktür. İşte, bu noktada, Parlamentomuzun rolü ortaya çıkmaktadır. Hal böyleyken, çevre konusunu Mecliste sahipsiz bırakmak, bağımsız ve kendi başına ele alınan bir ko-nu olmaktan çıkarmak, yanlış olacaktır.

Bir haftadan beri, çevreci dernek ve vakıflardan, Çevre Komisyonunun müstakil komisyon ol-maktan çıkarılmasına yönelik yoğun tepkiler almaktayız; faksılar, telefonlar yağmakta. Sağ olsun-lar, milletvekili arkadaşlarımız konuya çok ilgi göstermişlerdir. Tüm gruplara, tüm kardeş partile-rime, tüm duyarlı milletvekilleriime, şahsınızda, teşekkürlerimi sunuyorum. İlk kez -benim yaşadığım iki dönemde ilk kez- 400'e yakın milletvekili kardeşimiz bu işe büyük duyarlılık göstermiştir.

Ben, şahsınızda, bu konunun bir kez daha gözden, bir kez daha gözden, bir kez daha gözden geçirilmesini rica ediyor; bunu partilerüstü gördüğümü, tüm milletvekili arkadaşlarıma ve şahsını-za saygılarımla arz ediyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Pehlivan, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanlık Temsilcisinin söz talebi vardı; buyurun.

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Sayın Başkan, Çevre Komisyonunun, 20 nci maddedeki, komisyonların birleştirilmesi operasyonu içerisine girmesi, bu teklif sahiplerinin çevreyle ilgili duyarsızlığının sonucu değildir.

Komisyonlarda bir düzenleme yapılırken, geçmiş dönemdeki uygulamalarda, komisyonların iş yoğunluğuna göre ve birbiriyle bağlantılı olan komisyonların ortak çalışmaları halinde konunun değişik yönlerini de ele alabilme imkânını doğurmak bakımından birleştirilmiştir; asıl amaç bu idi; yani, imarla, bayındırlıkla ilgili bir konuda, çevre konusunda duyarlılığı olan ve uzmanlığı olan arkadaşlarımız da sözlerini söyleyebilsinler; aynı şekilde, imar ve bayındırlıkla ilgili bir kanun tasarısı veya teklifi müzakere edilirken, çevrecilik duyarlılığı oralarda da bulunsun gibi çok yönlü bir değerlendirme yapılmıştı.

Bildiğiniz gibi, Meclisimizin oluşturduğu daimî komisyonlar, sadece, kendilerine gelen kanun tasarısı ve tekliflerini incelemekle görevlidirler; bunun dışında bir görevleri yoktur; yani, Çevre Komisyonunun, müstakil komisyon olarak da görev yapsa, kendisine gelen kanun tasarısı ve tekliflerini incelemekten ibaret Meclis içi bir görevi vardır. Halbuki, bugün, toplumumuzda beklenen, Çevre Komisyonunun Meclis dışında da sürekli görev yapabilmesi, çevreyle ilgili sorunlara daha derinliğine müdahalelerde bulunabilmesidir.

Şimdi, arkadaşlarımızın istedikleri değişikliği yapsak dahi, Çevre Komisyonu bu nitelikleri kazanamayacak; ama, Genel Kurulumuzda doğmuş bulunan bu duyarlılığı, Başkanlık Divanı da, bugün toplanan grup temsilcileri de yerinde buldular; Çevre Komisyonumuz, müstakil komisyon olarak göreve devam edecek; ancak, bu komisyonun, yine toplumdaki talepler doğrultusunda, en kısa zamanda, bir özel yasayla yetkili hale getirilmesi lazım. O takdirde, bugün, toplumdaki beklenen çevreyle ilgili faaliyetlere, Meclisimiz daha aktif katılabilecek.

Bu görüşleri ifade ederek, önergeye, Başkanlık Divanının da katıldığını ifade etmiş oluyorum.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSMAİL SAFA GİRAY (Balıkesir) – Sayın Başkan, bu konuda söz hakkım var mı?

BAŞKAN – Önergede imzanız varsa...

İSMAİL SAFA GİRAY (Balıkesir) – Yok.

BAŞKAN – Önergeyi okutacağım; Sayın Başkanlık temsilcimiz -eski ifadeyle- bervechi peşin katıldılar; çünkü, biz, daha önergeyi okutmamıştık; şimdi okutacağız.

Önergeleri geliş sırasına göre okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 7 nci maddesiyle değiştirilen Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki 3, 4 ve 5 inci bentlerin aşağıdaki biçimde düzenlenmesini; izleyen bentlerin bu değişikliğe göre numaralandırılmasını ve "Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilim ve Teknoloji Komisyonu"nun adındaki "bilim" sözcüğü'nün "bilgi" olarak değiştirilmesini saygıyla arz ederiz.

3. Millî Savunma Komisyonu

4. İçişleri Komisyonu

5. Dışişleri Komisyonu

Gerekçe:

Şimdiye kadar ayrı komisyonlar olarak çalışan Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun birleştirilmesi, her iki komisyonun asıl görev alanlarının farklılığı nedeniyle isabetli olmamıştır.

Teklifimiz, her iki komisyonunun, yeniden, ayrı birer komisyon olarak çalışmasını; ayrıca, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilim ve Teknoloji Komisyonunun adındaki "bilim" sözcüğünün, amacı daha iyi ifade edecek biçimde "bilgi" olarak değiştirilmesini sağlamaya yöneliktir.

Saffet Arıkan Bedük

Ankara

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

Anavatan Partisi

Grup Başkanvekili

Hikmet Sami Türk

Trabzon

Abdüllatif Şener

Sivas

Hüsamettin Özkan

İstanbul

Demokratik Sol Parti

Grup Başkanvekili

Nihat Matkap

Hatay

Cumhuriyet Halk Partisi

Grup Başkanvekili

Atılâ Sav

Hatay

Ziya Aktaş

İstanbul

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir önerge daha var; ancak, 300'ün üzerinde imza var. Bir önergenin tekemmül için 5 imza kâfi gelmektedir. Ben, streyi iyi kullanmış olmak için, baştaki 5 imza sahibini okutacağım; diğerlerini zaten işleme koyacağım.

Müşahadehanıza sığınarak, şimdi, önergeyi ve ilk 5 imzayı okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifinin 7 nci maddesiyle değiştirilmek istenen Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin 6 ncı bendinin "Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu" olarak değiştirilmesini; "Çevre Komisyonu" olarak maddeye yeni bir bent eklenmesini ve eklenen bu yeni bendin 7 numaralı bent olarak maddede yer almasını; 7 nci ve sonraki bentlerin numaralarının buna göre birer numara kaydırılmasını arz ve teklif ederiz.

Feridun Pehlivan

Bursa

Süleyman Çelebi

Mardin

Ahmet Neidim

Sakarya

Necmi Hoşver

Bolu

Hüsnü Sıvalıoğlu

Balıkesir

BAŞKAN – Efendim bu önergede 300'ün üzerinde imza vardır.

Bir önerge daha var, onu da geliş sırasına göre okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçtüzük değişikliğinin 7 nci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları yeniden düzenlenmiş ve Çevre Komisyonu bir başka komisyonla, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm komisyonu ile birleştirilmiştir. Çevre hakkının olduğu seviye itibarıyla, Çevre Komisyonunun müstakil komisyon olarak İçtüzükte muhafazasını ve birleştirmeden vazgeçilmesini arz ederiz.

Ertuğrul Yalçınbayır

Bursa

Altan Karapaşaoğlu

Bursa

İsmail Coşar

Çankırı

Osman Pepe

Kocaeli

İsmail Yılmaz

İzmir

Cemalettin Lafcı

Amasya

Azmi Ateş

İstanbul

BAŞKAN – Önergeleri aykırılık sırasına göre işleme tabi tutacağım; en aykırı önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 7 nci maddesiyle değiştirilen Millet Meclisi İçtüzüt-ğünün 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki 3, 4 ve 5 inci bentlerin aşağıdaki biçimde düzenlenmesini; izleyen bentlerin bu değişikliğe göre numaralanmasını ve "Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilim ve Teknoloji Komisyonu"nın adındaki "bilim" sözcüğünün "bilgi" olarak değiştirilmesini saygıyla arz ederiz.

3. Milli Savunma Komisyonu
4. İçişleri Komisyonu
5. Dışişleri Komisyonu

Saffet Arıkan Bedük

(Ankara)

ve arkadaşları

BAŞKAN – Efendim, Sayın Temsilcimiz?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Genel Kurulun takdirine bırakıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Efendim, bu 300 imza karşısında...

BAŞKAN – Bu değil efendim, o daha sonra...

Buna katılıyor musunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Buna katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Efendim, Sayın Temsilcimiz takdire bıraktı, Komisyon katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Sayın Yalçınbayır, Sayın Pehlivan'ın önergeleri, takip buyurdunuz, muhteva itibariyle aynıdır, birlikte işleme tabi tutacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Millet Meclisi İçtüzüğünün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifinin 7 nci maddesiyle değiştiril-

mek istenen Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 maddesinin 6 ncı bendinin "Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu" olarak değiştirilmesini, "Çevre Komisyonu" olarak maddeye yeni bir bent eklenmesini ve eklenen bu yeni bendin 7 numaralı bent olarak maddede yer almasını, 7 nci ve sonraki bentlerin numaralarının buna göre birer numara kaydırılmasını arz ve teklif ederiz.

Feridun Pehlivan

(Bursa)

ve arkadaşları

BAŞKAN – Sayın Temsilci?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN (Denizli) – Katılıyoruz Sayın Başkan, daha önce de bildirmiştik.

BAŞKAN – Sayın Komisyon katıldığını ifade buyurmuştu, tekrar...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Efendim, katılıyoruz ve bu arada, ikinci fıkrada geçen (12) ve (13) sayılarının da buna inzimamen (14) ve (15) olarak değiştirilmesini teklif ediyoruz.

BAŞKAN – Efendim, zaten teselsül edecektir o.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ AHMET İYİMAYA (Amasya) – Kabul edildikten sonra değişecektir.

BAŞKAN – Tabii.

Efendim, zaten bu önergeler kabul edilirse, madde redakte edilirken teselsül edecektir.

Sayın İyimaya, redakte ve teselsül... Nasıl, yakıştılar yan yana değil mi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ AHMET İYİMAYA (Amasya) – Evet, biri Fransızca, biri Arapça...

BAŞKAN – Efendim, Sayın Temsilcimiz ve Sayın Komisyon Başkanımız önergelere katıldılar.

Önergeleri birleştirerek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Komisyon Başkanı, daha önceki önergeyle başka bentlerde de değişiklik oldu; siz, bu Çevre Komisyonu için hangi bendi düşünüyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – 8'inci bendi düşünüyoruz.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Komisyon Başkanımızın beyanı ve kabul edilen önergeler ışığında maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, değişiklik önergeleri istikametinde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, öyle anlaşıyor ki, bu gece buradayız. Yani, iase ve ibate açısından lokantanın çalışması konusunda talimat vereyim mi; yoksa, sandviçle kifafı nefis eder misiniz? ("Bitiririz" sesleri)

Peki, bitiririz efendim.

Ancak, izninizle, 17.30'da yeniden toplanmak üzere, birleşimè ara veriyorum.

Kapanma Saati : 17.22

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 17.30

BAŞKAN : Başkanvekili Yasin İATİBOĞLU

KÂTİP ÜYELER : Fatih ATAY (Aydın), Salih KAPUSUZ (Kayseri)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 53 üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyor.

Sayın milletvekilleri, müzakereye konu İçtüzüğün görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ve 4 Arkadaşının; Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Başlığı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu İçtüzüğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifi ile İstanbul Milletvekili Emin Kul'un; Gümüşhane Milletvekili M. Oltan Sungurlu'nun; Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın; İzmir Milletvekili Gencay Gürün ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın; Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin; Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 6 Arkadaşının; Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün; Kayseri Milletvekili Recep Kırış'ın; Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Oya Araslı'nın ve Hatay Milletvekili Atila Sav'ın; Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/158, 2/30, 3/52, 2/67, 2/89, 2/161, 2/176, 2/177, 2/178, 2/183, 2/204) (S. Sayısı : 13) (Devam)

BAŞKAN – Sayın Komisyon ve Sayın Başkanlık Temsilcisi yerlerini almışlardır.

8 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Komisyonlara Havale, Esas ve Tali Komisyonlar

Madde 23. — Tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararnamelelerin hangi komisyonlarda görüşüleceği, esas ve tali komisyonların hangisi olacağı, işin komisyonlara havalesi sırasında Başkanlık tarafından tespit edilir.

Raporu Genel Kurul görüşmelerine esas olacak komisyona esas komisyon denir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildiren komisyonlardır.

Başkanlıkça, esas komisyona ve diğer komisyonlara havale birlikte yapılır.

Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler.

Tali komisyonlarca süresi içinde görüş bildirilmemesi; esas komisyonun raporunu hazırlamasına engel değildir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 25 inci maddesinin madde numarası 24 olarak değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Yeni kurulan bir hükümetin güven oyu almasından itibaren on gün içinde iktidar grubu veya gruplarının istemi üzerine komisyonların başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip seçimleri yenilenir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9 uncu maddeden sonra gelmek üzere yeni bir madde tedvinine ilişkin bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifine aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Gözlükaya

Murat Başesgioğlu

Denizli

Kastamonu

DYP Grubu Başkanvekili

Hüsamettin Özkan

Atilla Sav

İstanbul

Hatay

DSP Grubu Başkanvekili

Abdüllatif Şener

Sivas

RP Grubu Başkanvekili

MADDE 10.- Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesine aşağıdaki ibare ile maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"...hâkimdir, üyeleri tarafından gündeme alınması teklif edilen işler hakkında karar verir."

"Üyelerinin üçte biri tarafından komisyona teklif edilecek gündem üzerine de komisyonlar, başkanlarınca toplantıya çağrılır."

BAŞKAN – Efendim, bu önerge, meri İçtüzüğü'nün 25 inci maddesi ile 37 nci maddeleri arasında olduğu için burada işleme koyduk; bunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Temsilci bu önergeye katılıyor mu?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, şimdi, bu önergeyi işleme koyabilmemiz için -bu yeni bir tekliftir, Komisyondan geçmemiştir- Komisyon çoğunluğunun burada bulunması ve bunu benimsemesi lazım. Komisyonun çoğunluğu olmadığı için, bu önerge müzakereye alınamaz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon üyelerimiz buradalar mı efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Buradalar efendim, buradalar; geliyorlar.

ALİ OĞUZ (İstanbul) – Evet, buradayız.

BAŞKAN – Gruplar ittifak ederek bu teklifi verdiğiğine göre, Komisyon üyelerini bekliyorum. Evet, yeter sayıda Komisyon üyemiz var.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – O zaman, takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz, efendim.

Sayın Komisyon ve Sayın Temsilci bu önergeye katıldı.

Bu madde üzerinde gruplar adına söz talebi?..Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önergeyi, yeni bir madde olarak, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Verilen önerge, yeni bir madde olarak kabul edilmiştir.

Tabii, teselsül edecektir.

Teklifteki 10 uncu maddeyi 11 inci madde olarak okutuyorum:

MADDE 11. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 38 inci maddesi 37 nci madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Komisyonlarda İnceleme Süresi

Madde 37. — Tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç kırkbeş gün içinde sonuçlandırılması gerekir.

Bu sürenin bitiminde, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını Hükümet veya teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon, Hükümet, teklif sahibi ve bir milletvekili beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Süresi içinde komisyonda görüşülmeyen kanun hükmünde kararnameler, doğrudan Genel Kurul gündemine alınmak üzere Meclis Başkanlığınca Danışma Kuruluna götürülür.

Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır. Bu süre Başkanlıkça kısaltılabileceği gibi komisyonun müracaatı halinde en çok on gün daha uzatılabilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi 12 nci madde olarak okutuyorum:

MADDE 12. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 60 ncı maddesinin madde numarası 59 olarak değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.

BAŞKAN – 12 nci maddeyle ilgili olarak gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Sayın Kırış, kişisel söz talebiniz vardı...

RECEP KIRIŞ (Kayseri) – Vazgeçtim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Vazgeçtiniz, peki.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13. — Millet Meclisi İttüzüğünün 79 uncu maddesinin madde numarası 78 olarak ve maddenin son cümlesi de aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ancak, Bakanlar Kurulunun öncelikli olduğunu bir yazı ile Başkanlığa bildirdiği kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesine devam olunur.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

14 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14. — Millet Meclisi İttüzüğünün 88 inci maddesi 87 nci madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Değişiklik Önergeleri

Madde 87. — Kanunlarda veya İttüzükte aksine bir hüküm yoksa, kanun tasarı veya teklifinde bir maddenin reddi, tümünün veya bir maddenin komisyona iadesi, bir maddenin değiştirilmesi, metne ek veya geçici madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde milletvekilleri tarafından maddelerin her fıkrası için dörtten fazla önerge verilemez.

Değişiklik önergeleri kanun tasarı veya tekliflerinin basılıp dağıtılmasından itibaren Başkanlığa verilebilir. Ancak, tasarı veya teklifin görüşülmesine başladıktan sonra verilecek değişiklik önergelerinde en az beş milletvekilinin imzası bulunmadıkça önerge işleme konulmaz.

Görüşülmekte olan tasarı veya teklifin konusu olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önergeleri işleme konulmaz.

Görüşülmekte olan tasarı veya teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan, ancak tasarı veya teklif ile çok yakın ilgisi bulunan bir maddesinin değiştirilmesini isteyen ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önergeler üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açılır.

Değişiklik önergelerinde, değiştirilmesi, kaldırılması veya eklenmesi istenen hükümler açıkça belirtilir. Açık olmayan ve şarta bağlı önergeler işleme konulmaz.

Değişiklik önergeleri gerekçeli olarak verilir. Değişiklik önergeleri ve gerekçeleri beşyüz kelimeden fazla ise, önerge sahibi önergesine beşyüz kelimeyi geçmeyen bir özet eklemek zorundadır.

Başkan, değişiklik önergesi hakkında komisyona derhal bilgi verir.

Değişiklik önergeleri önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur.

Başkan, önergeye katılıp katılmadığını komisyona ve Hükümete sorar. Komisyon ve Hükümet katılmama gerekçelerini kısaca açıklayabilirler. Hükümetin veya komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir. Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez.

Daha sonra önergeler işaret oyu ile ayrı ayrı oylanır. Komisyonun katılmadığı ve fakat Genel Kurulun kabul ettiği önerge ve ilgili maddeyi komisyon geri isteyebilir. Geri verilmesi kabul edildiği takdirde, komisyon önergeye göre yeni bir metin hazırlar veya kendi metninin aynen kabulünü isteyebilir. Genel Kurulun kararı kesindir.

BAŞKAN – Madde üzerinde grupları adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz, ufak bir açıklama yapmak istiyorum.

Bu maddenin yazılışında, değişiklik önergelerinin gerekçeli olma zorunluluğu getirilmiş. Şimdi, değişiklik önergesinin gerekçeli olması zorunluluğu getirildikten sonra, deniliyor ki, eğer, önerge sahibi isterse, değişiklik önergesinin gerekçesini Başkanlık okutacak ve bu halde de kendisine söz verilmeyecek. Peki, Başkanlık, önerge sahibinin isteği olmadan gerekçeyi okutmak zorunda mıdır, değil midir? Burada, çok önemli, bir tereddüt doğuyor; yani, buna bir açıklık getirilmesi yönünde... Kanımca, bu yazılış biçimine göre, Başkanlık, değişiklik önergesini okutur, gerekçeyi okutmaz. Eğer, önerge sahibi söz almak istiyorsa, gerekçenin okutulmamasına itiraz etmez; fakat, önerge sahibi, değişiklik önergesinin gerekçesinin okutulmasını istiyorsa, o zaman, önerge sahibine konuşma hakkı doğmaz. Maddenin, bu anlayış biçimine göre, yorumlanması gerekir; ileride bir hata doğmasını diye bu açıklamayı yaptım.

BAŞKAN – Efendim, komisyon bu konuda...

Buyurun Sayın Kazan, siz ayağa kalktınız, bir talebiniz mi var?..

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) – Sayın Başkanım, tabii, bunlar zapta geçiyor; yarın öbür gün uygulamaya konulacak...

BAŞKAN – Tabii, onun için sordum zatı âlinize.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) – Evet.

Bu madde, önergeler için gerekçe koyma mecburiyeti getirmiyor.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Getiriyor efendim.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) – "Koyabilir" deniliyor. Kısaca...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, 6 ncı fıkrada "değişiklik önergeleri gerekçeli olarak verilir" deniliyor ondan sonra, sondan ikinci fıkrada da "önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez" deniliyor; yani, hem önerge gerekçeli verilecek hem de ondan sonra -gerekçesinin okunup okunmayacağı burada belli değil- önerge sahibi, önergesinin gerekçesinin okunmasını istediği takdirde, kendisine söz hakkı doğmayacak; o bakımdan bir açıklık getirmek istedim.

BAŞKAN – Efendim, zannediyorum, tercih hakkı önerge sahibine veriliyor burada...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – O zaman tamam efendim. Öyle yorumlayalım.

BAŞKAN – Hani, bizim İttüzükte "arzu edilirse Divanda okunabilir" diye bir hüküm var ya; belki, o metot gözetilmiş. Önerge sahibi "gerekçemi okuyun, kâfidir" diyorsa, gerekçesi okunur önerge sahibine söz verilmez; ama "gerekçe okunmasın ben konuşacağım" diyorsa, o takdirde, önerge sahibine söz verilir.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Tamam, ben o açıklığın getirilmesi için söyledim.

BAŞKAN – Sayın Kazan, maksat hâsıl olmuştur.

Peki, teşekkür ederim; tavazzuh etmiştir.

Önerge var; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı İttüzük Teklifinin 14 üncü maddesinde "Değişiklik önerge-leri; Madde 87 "başlığı bölümünün yedinci fıkrasında yer alan "Başkan, değişiklik önergesi hak-kında komisyona" sözcüğünden sonra "ve gruplara" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Nihat Matkap

Hatay

Birgen Keleş

İzmir

Mehmet Seyfi Oktay

Ankara

Oya Araslı

İçel

Atilâ Sav

Hatay

Şahin Ulusoy

Tokat

Aydın Güven Gürkan

İzmir

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, arkadaşlarımız, değişiklik önergeleri hakkında, komisyona bilgi verilirken grupların da haberi olsun diyorlar; Başkan verecek.

BAŞKAN – Şimdi, efendim, değişiklik önergesi belki komisyonlarda olsa, olabilir; ama, Genel Kurulda, görüyorsunuz şu anda hemen bir önerge geliyor. Şimdi, bu gelen önergeyi bizim ay-nı anda, müzakereyi bekleterek, gruplara, komisyona iletmemiz mümkün değil.

Sayın Matkap bu önergenizi, bu açıdan, geri alırsanız... Ama, ısrar ederseniz, bunu pratikte uy-gulama imkânı olmayacağını ifade ederek, işleme koyarız.

Geri alıyorsunuz?..

NIHAT MATKAP (Hatay) – Hayır efendim; müsaade ederseniz bir açıklama yapalım.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, önergede imzanız var mı?

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) –İmzam var; söz istiyorum.

BAŞKAN – Peki, Sayın Gürkan.

TBMM BAŞKANI KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, isterseniz bizim düşüncemizi de alın da...

BAŞKAN – Efendim müsaade buyurun, ben size soracağım zaten .

Sayın Gürkan, bir dakika; ben, Komisyonun görüşünü alayım; siz istirahat buyurunuz efendim.

Sayın milletvekilleri, tabî Komisyon ve temsilci ne ifade buyuracaklar bilemiyorum; ama, 5 tane grubumuz var, yarın kaç grup olur bilmiyoruz. Yani, bir nüsha önergeyi, burada fotokopi yaptıracağız yahut önerge sahibi çoğaltacak getirecek...

Bir de, önergeyi gruplara duyurmaktan maksat, onların görüşlerini almaktır.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) – Hayır efendim, değil...

BAŞKAN – Duyurmak ise, zaten, buradan okunmak suretiyle duyuruluyor; maksat bilgi almaktır...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) – Arz edeceğim.

BAŞKAN – ...ona, önergenin teknik yapısı mültsait değildir diye...

Başkanlığın kanaati budur.

Şimdi, temsilciden soruyoruz.

Buyurun efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Zatı âlinizin de belirttiği gibi, değişiklik önergeleri müzakere sırasında veriliyor, bazen de, son anda veriliyor; yani, madde üzerindeki müzakereler neredeyse bitecek, efendim önerge var, yolda deniliyor. Hep böyle uygulamalar görüyoruz.

Şimdi, eğer, bu zorunluluk getirildiği takdirde, belli gruplarca denilecektir ki, biz, daha önerge hakkında bilgi sahibi değiliz, lütfen bu önergeyi verin, inceleyelim, ondan sonra görüşümüzü bildirelim. Zaten, önerge, burada okunacak ve bütün milletvekilleri aydınlanacak, ondan sonra da, önerge sahibi söz hakkı alacak, çıkıp açıklayacak.

Şimdi, bu zorunluluk geldiği zaman, burada, Başkanlık çok zor duruma düşecek; çünkü, Başkanlık, önergeyi hemen fotokopiye gönderecek... Komisyon bir tanedir. Başkanlık, önergeyi komisyona gönderecek, böyle bir önerge var diyecek ve kısa zamanda halledilecek; ama, gruplarla olmaz efendim.

BAŞKAN – Sayın temsilci, maksadınız anlaşıldı.

Sayın Komisyon katılıyor mu?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Pratik bakımdan uygulanması mümkün olmayan bir tekliftir. Muhtevası itibariyle yerindedir; ancak, pratik uygulama imkânı olmadığı için katılamıyoruz.

BAŞKAN – Katılamıyorsunuz.

Sayın Gürkan, buyurun efendim.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; yasa-ma çalışmalarımızda en çok zorluk çekilen noktalardan biri, verilen önergelerin anlamına tam nüfuz edip, karar verme konusunda karşılaşılan güçlük oluyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bazen, öyle önergeler veriliyor ki, maddenin kendisi kadar önemli olabiliyor; hatta, bazen, bazı önergeler, maddenin kendisinden de önemli olabiliyor.

Düşünebiliyor musunuz, bir maddenin kendisi, çok çeşitli streçler geçirerek, milletvekilleri-nin, komisyon üyelerinin tam kanaat sahibi olmalarına imkân tanıyacak bir biçimde işlem görüyor;

ama, bazen, o maddeden çok daha önemli olan bir önerge olabiliyor ve gruplar, yazılı bir metin görmeksizin karar vermek gibi bir durumla karşı karşıya kalabiliyorlar.

Filvaki, burada okunuyor önerge; ama, bizim, Meclisimizin, genel çalışma alışkanlıkları içinde ve okuyan arkadaşlarımızın, genellikle profesyonel olmadıkları düşünülürse ve verilen metinlerin, genelde, anlaşılması, okunması mümkün olmayan metinler olduğu düşünülürse, o verilen önergeyi, okunuş biçiminden anlayıp, kavrayıp karar vermek, genelde mümkün olmuyor; rastlantısal olarak oy veriliyor ve bazen de "bu önerge böyle miydi" diye, arkasından da pişmanlık duyuluyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Başkanlık ve komisyon, üç adet daha fazla fotokopi yapacak; yani, komisyona gönderdiği bir değişiklik önergesinin bir metnini de, aynı anda, görevli arkadaşlarımız, grup başkanlarına verecek. Büyük bürokrasi, aksama maksama dedikleri, 1 fotokopi yerine 4 fotokopi yapmaktan ibaret bir işlem; yalnızca bu işlem.

Eğer, bir parlamento, yasama çalışmasında, binlerce insanının çalıştığı bir kurumda 3 fotokopi daha fazla yapılmasını bir bürokratik yük olarak sayıyorsa, işimiz gerçekten çok zor. Gruplar, verilen önergeler hakkında bilgi sahibi olup, o da okuyacak, yazılı metne bakacak ve kararını ona göre verecek; bu hakkın grüplardan herhangi bir nedenle kaçırılması, bundan kaçınılması doğru karar verilmesine engel oluyor.

Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; ayrıca, böyle bir imkânın yaratılmaması, zaman zaman -geçtiğimiz yasama yılı faaliyetlerinde de gördük- kötüye kullanıma da imkân veriyor. Bir grup, kabul ediyor Meclis önergeleri diyelim, o arada, çok önemli bir önergeyi son dakikada katıyor ve işte, Meclis Genel Kurulumuz el kaldırırken, o önergeyi, diğer önergeler gibi bir önerge zannediyor ve gene el kaldırıyor.

Yasamanın sağlıklı olabilmesi ve üyelerimizin her birinin tam bilgilendirilmiş ve bilinçlenmiş bir biçimde oy kullanabilmesi için 1 fotokopi yerine 4 fotokopi yapılmasını engel diye göstermek, ben- ce çok yanlış olur.

Onun için, Sayın Başkanımızdan da, Komisyonumuzdan da istirham ediyorum, bu yüklü görüşlesinler ve gruplarımız, değişiklik önergeleri hakkında tam bilgi sahibi olarak oy kullanabilme imkânını elde etsinler.

Saygıyla arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Sayın Gürkan, aydınlanmam açısından rica ediyorum... Gruplara dağıtılmasını arzu ettiğinizden murat, grupların katkısını sağlamak değil mi efendim? Yani, onu inceleyip katkısını sağlamak.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) – Evet efendim.

BAŞKAN – Peki efendim.

Şimdi, biz yüklenmiyoruz; yani, katkı sağlayacaksa, zatı âlinizin ifade buyurduğu gibi, 5 tane bastırır, dağıtırız. Şimdi, hangi grup ne kadar süre içerisinde onu inceleyip bize geri döndürecek? Yani, bu, fevkaled... Bilemiyorum... Başkanlığın görüştür...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) – Affedersiniz efendim, bir yanlış anlaşılma var. İzin veriyor musunuz, açıklayayım.

BAŞKAN – Estağfurullah; buyurun, tabî efendim.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) – Benim, herhangi bir süre tanınması, müzakerelerin kesilmesi, önergelerin incelenmesi için gruplara bir zaman ayrılması gibi bir talebim yok. O, gerçekten Meclisin çalışmasını çok ağırlaştırır; ama, Komisyona gönderdiğiniz anda -yalnızca bunu

talep ediyorum, önergenin şeyi de budur- birer tane de gruplara göndereceksiniz; hepsi bundan ibaret. Yani, süre istenmesi, vesaire, vesaire gibi başkaca bir talebimiz yok.

Bunu arz ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Peki efendim, teşekkür ediyorum.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz... Komisyona önergenin fotokopisi gönderilmiyor; önerge verildiği zaman, önergenin kendisi Komisyona gönderiliyor. O bakımdan, Başkanlık ara verip de hemen...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İzmir) – Fotokopisi gönderilir...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Ama, nasıl 5 dakikada gidecek...

BAŞKAN – Sayın Genç, lütfen bu tarafa...

Teşekkür ediyorum.

Efendim, önergeye Sayın Komisyon ve Sayın Başkanlık Temsilcisi katılmadı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Allah, birleşimleri yöneten başkana yardımcı olsun.

14 üncü maddeyi, kabul edilen önerge istikametindeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15. — Millet Meclisi İçtüzüğüne 88 inci maddeden sonra aşağıdaki 89 uncu madde eklenmiştir.

Genel Kurulda Yeniden Görüşme

Madde 89. — Tasarı veya teklifin tümünün oylanmasından önce, belli bir maddesinin yeniden görüşülmesini gerektiren bir önerge ile esas komisyon veya Hükümet bir defaya mahsus olmak üzere istenebilir.

Bu istem Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra Genel Kurulca, görüşmesiz ve işaret oyuyla karara bağlanır.

Anayasa değişikliği görüşmelerinde bu madde hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16. — Millet Meclisi İçtüzüğüne aşağıdaki 90 ıncı madde eklenmiştir.

Yetki Kanunları ve Kanun Hükmünde Kararnameler

Madde 90. — Yetki kanunu tasarıları ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler, Anayasanın ve İçtüzüğün kanunların görüşülmesi için koyduğu kurallara göre, ancak, komisyonlarda ve Genel kurulda diğer kanun tasarı ve tekliflerinden önce ve ivedilikle görüşülür.

Usulüne göre Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler geri çekilemez. Türkiye Büyük Millet Meclisi ancak bir kanunla kanun hükmünde kararnameleri reddedebilir, aynen veya değiştirerek kabul edebilir. Kanun hükmünde kararnameler diğer bir kanun hükmünde kararname ile de değiştirilebilir veya yürürlükten kaldırılabilir.

Yürürlükten kaldırılan kanun hükmünde kararnameler bir raporla Genel Kurula sunulmadan işlemden kaldırılamaz.

Kanun hükmünde kararnameler bütünüyle görüşülür; bölünerek, ayrı metinler haline getirilerek kanunla değişiklik yapılamaz.

Maddelerine geçilmesi veya tümü reddedilen kanun hükmünde kararnameler bir red metni hazırlanması için komisyona verilir. Komisyonca o birleşim içinde veya en geç takip eden birleşime kadar hazırlanan metin, Genel Kurulda görüşme yapılmaksızın oylanır ve kabulü halinde kanunlaşır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 16 ncı maddesiyle Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 90 ıncı maddenin dördüncü fıkrasının aşağıdaki biçimde düzenlenmesini saygıyla arz ederiz.

"Kanun hükmünde kararnameler -varsa- değişiklikleriyle birleştirilerek bütünüyle görüşülür; bölünerek, ayrı metinler haline getirilerek kanunla değişiklik yapılamaz."

Gerekçe: Bir kanun hükmünde kararnamede, daha sonra başka kanun hükmünde kararnamelerle değişiklik yapılmışsa, hepsinin birleştirilerek görüşülmesi ve tek kanun metni haline getirilmesi, konu bütünlüğünün sağlanması ve yasa tekniği bakımından zorunludur.

Teklifimiz, bu amacı açıkça belirtmeye yöneliktir.

Hüsamettin Özkan

İstanbul

DSP Grup Başkanvekili

Saffet Arıkan Bedük

Ankara

DYP Grup Başkanvekili

Oya Araslı

İçel

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

ANAP Grup Başkanvekili

Hikmet Sami Türk

Trabzon

Atilâ Sav

Hatay

Abdüllatif Şener

Sivas

BAŞKAN – Sayın Başkanlık Temsilcisi?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Başkanlık temsilcisi ve Sayın Komisyon, önergeye katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi, önerge istikametindeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, değişik şekliyle kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17. — Millet Meclisi İçtüzüğüne aşağıdaki 91 inci madde eklenmiştir.

Temel Kanunlar

Madde 91. — Temel kanunları ve İçtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda görüşülmesinde uygulanacak özel görüşme ve oylama usulü tespitine, hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oybirliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18. — Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen maddelere göre numaralar teselsül ettirmek suretiyle 91 inci madde 93 üncü madde olarak ve son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İkinci görüşmede yalnızca maddeler üzerinde verilmiş değişiklik önermeleri görüşülür, birinci görüşmede üzerinde değişiklik teklifi bulunmayan bir madde hakkında ikinci görüşmede önerge verilemez.

BAŞKAN — Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19 uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19. — Millet Meclisi İçtüzüğünün 92 nci maddesi 94 üncü madde olarak başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Anayasada Değişiklik Tekliflerinin Kabulü

Madde 94. — Anayasada değişiklik tekliflerinin birinci ve ikinci görüşmelerinde, maddelerin kabulü ile ikinci görüşmenin sonunda tümünün kabulü üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyu ile mümkündür.

Birinci görüşmede gerekli çoğunlukla kabul oyu alamayan bir madde ikinci görüşmede de gerekli çoğunlukla kabul oyu alamamışsa reddedilmiş olur.

Teklif hakkında verilen değişiklik önergesinin kabulü halinde, kabul için gerekli beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önerenin oylanması gizli oylama suretiyle tekrarlanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

20 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20. — Millet Millet İttüztüğünün 95 inci maddesi kaldırılmış ve 94 üncü maddesi 96 ncı madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Soru

Madde 96. — Soru; kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile Hükümet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bir bakandan açık ve belli konular hakkında bilgi istemekten ibarettir. Sözlü soru önergeleri yüz kelimeyi geçemez. Soru önergelerine belge eklenemez.

Soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanır ve Başkanlığa verilir.

Başkan, İttüztük şartlarına uygun gördüğü önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlar ve Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa gönderir.

BAŞKAN — Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 20 nci maddesindeki "95 inci maddesi kaldırılmış" ibaresinin metinden çıkarılmasını saygıyla arz ederiz.

Gerekçe:

Yürürlükteki Millet Meclisi İttüztüğünün 95 inci maddesinde "Sorulamayacak Konular" genel başlığı altında, Başkanlıkça kabul edilmeyecek soru önergeleri gösterilmiştir. Soru önergelerinde disiplinin sağlanması ve yanlış yorumlara yol açılmaması için bu maddenin korunmasında yarar vardır.

Teklifimiz, 95 inci maddenin kaldırılmasına yönelik ibarenin 19 uncu madde metninden çıkarılmasını öngörmektedir.

Hüsamettin Özkan

İstanbul

DSP Grup Başkanvekili

Saffet Arıkan Bedük

Ankara

DYP Grup Başkanvekili

Oya Araslı

İçel

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

ANAP Grup Başkanvekili

Hikmet Sami Türk

Trabzon

Abdüllatif Şener

Sivas

BAŞKAN — Önergeye katılıyor musunuz?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye, Başkanlık Temsilcisi ve Komisyon katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu maddeyi, kabul edilen önerge istikametindeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, değişik şekliyle kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21. – Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 97 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
Sözlü Sorunun Gündeme Alınması ve Cevaplandırılması

Madde 97. – Sözlü sorular, önerenin Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa sevk tarihinden itibaren beş gün sonra gündeme alınır.

Sözlü soruların cevaplandırılması için; Anayasa, kanun ve İçtüzük gereği zorunluklar hariç olmak üzere, haftanın en az iki gününde, birleşimin başında ve birer saatten az olmamak şartıyla, Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun onayı ile belli bir süre ayrılır.

Hükümet adına verilecek cevabın süresi beş dakikayı geçemez. Bu cevap üzerine soru sahibi, yerinden, konu ile ilgili çok kısa ek bir açıklama isteyebilir. Hükümet adına verilecek cevapla görüşme tamamlanır. İkinci cevap süresi de beş dakikayı geçemez.

Soru sahibinin Genel Kurulda bulunmaması, sorunun cevaplandırılmasına engel değildir.

Hükümet adına cevap vermek için söz alan bakan; gündemde bulunan sözlü soru önergelerinden birden fazlasını sıra gözetmeden cevaplayabilir. Bu hakkını kullanmak isteyen bakan, önceden birleşimi yöneten Başkana isteğini bildirir. Başkan bu isteği birleşimi açtıktan sonra derhal Genel Kurula duyurur. Konuları aynı olan sözlü sorular birleştirilerek cevaplandırılabilir.

İkinci fıkradaki zorunluklar hariç, üç birleşim içinde cevaplandırılmayan sözlü sorular yazılı soruya çevrilir ve istemi halinde aynı birleşimde önerge sahibine beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.

BAŞKAN – Sayın Komisyon, yani sözlü soru okunduktan sayın hükümet cevap verecek; tatmin olmazsa, önerge sahibi kalkacak, beyanda bulunacak...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Yerinden...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Kürsiye gelmiyor.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Kürsiye gelmeden.

BAŞKAN – Hükümet, isterse, ikinci defa daha mı cevap verecek?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Cevap verecek; evet.

BAŞKAN – Buna ihtiyaç mı hissediliyor?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – İhtiyaç şu bakımdan oluyor: Biliyorsunuz, şimdi, tatbikatta zaten bu var. Fakat, sürati sağlayabilmek için, sözlü soru sahibi, yerinden cevap verecek hükümete. Hükümet, bu cevap üzerine, yerinden verilen cevap üzerine, eğer uygun görürse, tekrar, bir 5 dakika daha açıklama yapma imkânına sahip oluyor.

BAŞKAN – Yani, burada, sürati sağlamak için, önerge sahibinin kürsü hakkını alıp hükümete veriyoruz.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Efendim, eskiden 10 dakikaydı bu; ikiye bölünmüş oluyoruz. Hükümet, 5 dakika önce konuşuyor, yerinden önerge sahibinin müdahalesi veyahut açıklaması üzerine, isterse 5 dakika da sonra konuşuyor.

BAŞKAN – Peki efendim, demek ki böyle.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Sayın Başkan, şahsım adına söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ayhan.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler; görüşülmekte olan 13 sıra sayılı, İçtüzükle ilgili bu tasarı, hazırlanmış, buraya gelmiş. Hazırlayanları tebrik ederiz, teşekkür ederiz.

Geçen dönem, bu yapılamadı. Ben, bir başka komisyonda olduğum için, bu tasarının, bu ana kadar olan maddelerini, maalesef, yetişip takip etme imkânım olmadı.

Şimdi, bu madde, milletvekillerinin soru önergeleriyle ilgili. Görüyorum ki, buradaki düzenleme, sadre şifa hiçbir şey getirmemiş. İlgili komisyondaki arkadaşlar arasında eski milletvekilleri de vardır; yeni milletvekilleri, tabii, bu sistemin işleyişinden malumattar değildir; ama, yaşayacaklar...

Neyi arz etmek istiyorum: Bu Meclisin birinci görevi denetimdir, ikinci görevi de yasamadır. Birinci, ikinci; takdim tehir, mühim değil; ama, denetim ve yasamadır. Milletvekili, denetimi nasıl yapacak; bakana soru soracak, bakandan cevap alacak.

Dört yıl milletvekilliği yapmış bir arkadaşınız olarak ifade ediyorum ki, geçen dönemin sözlü sorular listesini alın, bakın; orada 750-800 tane, binc yakın sözlü soru var ve hepsi, cevaplandırılmadan, kadük oldu gitti.

Sözlü soru şu kadar sürede cevaplandırılmadığı zaman, yazılı soruya döndürülür; yazılı soruya da, bakan, iki üç ay sonra cevap verir, meselenin aktüalitesi kaybolur. Yurtdışına giden arkadaşlar bilirler. Oradaki parlamentolarda, olay bugün olur -örneğin Westminster Sarayında ya da bilmem nerede bir yangın çıkar; bakarsınız, Avam Kamarasında- ertesi gün görüşülür; milletvekili sorar, bakan cevap verir. Yani, milletvekilinin denetim gücü budur esasında.

Biz, bu Parlamente'ya bunu getirmezsek, hiçbir denetim gücümüz yoktur, sadece, gelir gideriz. Yani, bu madde bunu çözmemiş; müteakip maddelerde çözen bir şey olduğunu da zannetmiyorum. Sayın bakanlar buraya gelmediği zaman hiçbir sorumlulukları yok. Milletvekili gelmediği zaman bakan cevap veriyor; güzel. Tamam, milletvekili gelmeye mecburdur; ama, bakanın da buraya gelip cevap verme mecburiyeti var. Lütfen, sayın bakanlar gelsinler, haftada iki üç saat sözlü soru için burada bulunsunlar ve soruları cevaplandırsınlar; bizim buna ihtiyacımız var. Bu maddeyi böyle geçirirseniz, bu İçtüzük tadilatının bu bapta, bu hususta, bu sahada hiçbir yenilik ve verimlilik getirmediğini arz etmek isterim. Milletvekili denetim hizmetini yapamaz, olayları takip edemez, olayları hükümete duyuramaz. Efendim, hükümete başka kanaldan duyurur... Hükümeti denetleyemez. Burada milletvekili sorar, hükümet cevap verir; bu sistem çalışırsa, Türkiye'de birçok şey de düzene girer. Kamu yönetiminde en alttan en üste her kademede görev yapan sorumlular, idareciler de kendilerine çekidüzen verirler. Niye; anında burada gündeme gelir; bakan burada hesap verir. Bu işin mahiyeti budur.

Arz eder, teşekkür ederim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ayhan, teşekkür ediyorum.

Başka söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir. 22 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22. – Millet Meclisi İçtüzüğünün 96 ncı maddesi 98 inci madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve buna göre madde numaralı teselsül ettirilmiştir.

Yazılı Sorunun Cevabı

Madde 98. – Yazılı soruların cevabı, Başbakanlık veya ait olduğu bakanlık eliyle Başkanlığa sunulur. Başkan, bu cevabı derhal soru sahibine iletir. Cevap ayrıca soru metniyle birlikte Başkanlıkça alındığı günlük veya bir sonraki birleşim tutanağının arkasına eklenir.

Yazılı sorular, Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa gönderildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde cevaplandırılır.

Başkan, bu süre içinde cevaplandırılmayan yazılı sorular için Başbakanın veya ilgili bakanın dikkatini çeker.

Yazılı sorular, dikkat çekme yazısının gönderildiği tarihten itibaren on gün içinde de cevaplandırılmazsa, önerge işleminden kaldırılır ve önergenin süresi içinde cevaplandırılmadığı gelen kâğıtlar listesinde ilan edilir.

Hükümet, yazılı sorunun cevabını gereken bilgilerin derlenebilmesi için Başkanlığa bilgi vermek suretiyle bir ayı geçmemek üzere geciktirebilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Şahsım adına söz istiyorum Sayın Başkan.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Şahsî söz talebim var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Temel Karamollaoğlu ve Sayın Ayhan maddeyle ilgili şahsî söz talebinde bulunmuşlardır.

Buyurun Sayın Karamollaoğlu.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım; biraz önce Sayın Ayhan'ın belirttiği konu, burada, biraz daha vuzuha kavuşmuş; yani, milletvekillerinin soracağı sorular, ister yazılı ister sözlü olsun, bundan sonra bakanlar tarafından cevaplandırılmayacak; onbeş gün sonra bir ihtar gidecek, bakan da bunu cevaplandırmadığı zaman, sadece “bakan bunu cevaplandırmadı” diye ilan edilecek.

Muhterem arkadaşlarım, gruplar bu konuda nasıl ittifak etmişler -kişisel olarak söylüyorum- komisyon bunu nasıl kabul etmiş, hayret ediyorum. Eğer milletvekilleri olarak, burada, biz, soru bile soramayacaksak, sorulan sorular da kesinlikle dikkate alınmayacak ise, o zaman, hakikaten, milletvekilleri, bir bakıma, istisfa edilmiş oluyor.

Bundan dolayı -arkadaşlarımız, bu maddenin kaldırılmasıyla ilgili bir değişiklik önergesi hazırlıyorlar- istihdam ediyorum, bu maddeyi kaldıralım; hiç olmazsa, sorulan sorular mutlaka cevaplandırılsın.

Şimdi, biz işi tersine çeviriyoruz. Eskiden, bundan önceki İçtüzüğe göre, yazılı soru önergele-ri, belli bir süre içinde cevaplandırılmadığı takdirde, sözlü soruya çevriliyor, hiç olmazsa “bu sorular dört yıl müddetle cevaplandırılmadı” diye bu sayfaları işgal ediyordu. Şimdi tersi olacak; sözlü soru, onbeş gün içinde cevaplandırılmadığı takdirde yazılı soru önergesine çevrilecek, bu yazılı soru önergesini de, sayın bakanın cevaplama mecburiyeti kalmayacak.

Ümit ediyorum ki, milletvekili arkadaşlarımız da, Komisyon da, Başkanlık da bu konuya gerekli hassasiyeti gösterirler ve arkadaşlarımızın hazırladığı önergeye uygun olarak mütalaa verirler. Bu suretle, hiç olmazsa, milletvekillerinin sormuş olduğu sorular ciddiye alınır kanaatindeyim.

Hepinize saygılar sunuyorum, hazırlanan bu önergenin kabul edileceğini ümit ediyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Karamollaoğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Ayhan, buyurun.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler; İçtüzük tadilatıyla ilgili 13 sıra sayılı teklifin 21 inci maddesi üzerinde -herhalde yeni numaralandırmayla 22 oldu- yazılı soruların cevaplandırılmasıyla ilgili madde üzerinde söz almış bulunuyorum.

Burada, benden önce konuşan Temel Beyin ifade ettiği mahzurların giderilmesi lazım; bir. İkincisi, milletvekillerine, kamu kuruluşlarından doğrudan bilgi alma hakkının getirilmesi lazım. Biz, bir kamu kuruluşuyla ilgili bilgi istediğimiz zaman sayın bakana gidecek; sayın bakan, ilgili kamu kuruluşundan, kendisinin istediği istikamette bir cevabı istihsal edip önümüze getirecek. Halbuki, doğrudan kamu kurumundan bu bilgiyi alırsak... Kamu kurumunun yöneticisi, kendi sorumluluğu altında, bize doğru bilgi vermeye mecbur. Bu yolun açılması, milletvekilinin denetim gücü bakımından, Meclisin denetim gücü bakımından gereklidir.

Bakınız, bu Meclisin denetim gücü yok. Bazen, uzun süre biriken meseleler, kamuoyu, efkâr-ı umumiyeye baskısı neticesinde soruşturma önergesine kadar varan bazı meseleler, burada müzakerelere ediliyor ve bir noktaya geliyor; ama, mesele bu değildir; mesele, bir başbakanı, bir bakanı, Yüce Divana sevk edecek noktaya kadar denetimsiz bırakmak değildir. Eğer, denetim mekanizmaları müessir çalışırsa, her seviyede yönetici -siyasî, gayri siyasî- işini kanunlara, mevzuata uygun yapar ve memleket iyi yönetilir.

Gelişmiş olan ülkelerin parlamentolarında biz ne görüyoruz: Bir komisyon, endişe ettiği herhangi bir hususta, bir genel müdürü çağırır, bir bakanı çağırır, bir sorumluyu çağırır, enine boyuna değerlendirir, sorar, sorgular; ama, bizim Parlamentomuzda bu imkân yok. Niye yok; komisyon başkanları, komisyon yöneticileri iktidar partisinden. İktidar partisinden mensubu komisyon başkanını da -hangi partiden olursa olsun- acaba bakan olma sırası bana da gelir mi diye, genellikle başbakan olan parti genel başkanından çekinir; yaklaşan seçimde aday olma endişesi de kalbinin bir tarafına, kafasına yazılıdır. Onun için, hükümet icraatıyla ilgili, kamu yönetimiyle ilgili denetim Türkiye’de çalışmaz. Türkiye’nin bütün geldiği çıkmazın sebebi budur. Tabii, bu çıkmaza, bu sıkıntılı duruma, Türkiye, her bakımdan -iktisadî bakımdan, sosyal bakımdan, bütün kamu yönetimi bakımından- geldiği bu noktaya, bir günde, bir ayda, bir yılda gelmedi; bu, yılların birikimidir. Onun için, biz, seçilmiş insanlar olarak, milletin vekilleri olarak, bizim güvenoyumuzla iktidar olan hükümetlerin ve o hükümetlerin tayin ettiği müsteşarların, genel müdürlerin, valilerin, bütün birimlerin Anayasaya ve kanunlara uygun hareket etmesini sağlamak istiyorsak ve birtakım yolsuzluk, şaibe ve iddialarla memleketin ve milletin ümidinin kararmamasını istiyorsak, mutlaka, Meclisin, milletvekillerinin ve komisyonların denetim gücünü artırmamız lazım. Milletvekillerinin en müessir denetim güçlerinden -biraz evvel arz ettiğim gibi- bir tanesi sözlü sorulardır, bir tanesi de yazılı sorulardır. Bunların doğrudan kamu kuruluşlarına tevcih edilip, bu cevapların alınabilmesi lazım; bu Parlamentonun bunun yolunu bulması lazım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ntvesi birinci Meclistir, İstiklal Harbini yapan Meclistir. O Meclis, icabında başkumandanı dahi hesaba çekmiş, kumandanlık süresini altışar aylar halinde uzatmış, bazen tereddüt etmiş uzatmamış, ikna olmuş uzatmış; her bakanı tek tek denetlemiş; harp halinde dört taraftan istilaya maruz kalmış olan bir memleketi selamette yönetip; sulhe, sükûne, barışa ulaştırmıştır. Bu Meclisin tarihinde, mazisinde olan güçlü Meclis budur; biz, buna ulaşmaya mecburuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVAT AYHAN (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bu İçtüzük tadilatında bunun dikkate alınması gerekirdi, maalesef dikkate alınmamış, inşallah bir önergieyle tashih imkânı bulunur. Hepinizi hürmetle selamlarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ayhan, teşekkür ediyorum.

Madde üzerindeki müzareler tamamlanmıştır.

Madde ile ilgili önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı kanun teklifinin 98 inci maddesinin dördüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Temel Karamollaoğlu

Ertan Yülek

Mustafa Kamalak

Sivas

Adana

Kahramanmaraş

Hüseyin Kansu

Zülfükar İzol

Alaattin Aydın

İstanbul

Şanlıurfa

Batman

BAŞKAN – Önergeye...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, affedersiniz; bu arada arkadaşlar bir şey sordular da önergeyi dinleyemedik; önergede ne istiyorlar?

BAŞKAN – Dördüncü fıkranın metinden çıkarılması...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, önerge sahipleri dediler ki “o fıkradaki ‘önerge işleminden kaldırılır’ ibaresi bu maddeden çıkarılırsa, maksadı hâsıl olmuş olur.” Arkadaşlarımızın bu teklifini biz de makul gördük; çünkü, soru önergesinin işleminden kaldırılması düşünülemez; soru önergesi, gündem...

BAŞKAN – Sayın Komisyon ne buyurur efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Efendim, biz, bu konuyu Komisyonunda uzun uzun gördük. Tabii, sistemin işleyişine imkân vermek gerekmektedir; ancak, Meclisin bu konuda birtakım birikimleri vardır. Sistemimizde, sözlü sorular, cevaplandırılmazsa, yazılı soruya çevrilmektedir. Eski sistemde, yazılı sorular, cevaplandırılmazsa, tekrar sözlü soruya çevrilmektedir. Dolayısıyla, burada, Meclis gündeminde, denetim mekanizmalarının, cevaplandırılmayan sorular nedeniyle, istenmeyen bir ağırlığı ve Meclis faaliyetlerini tıkaması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkanım, sizler, Meclis faaliyetlerini sözlü sorulara tahsis ettiğiniz zaman, öntünüzde, bu sözlü soruları muhtevî fevkalade kalın bir kitap bulmaktasınız. Eğer, bu maddeleri bu şekilde tanzim etmeyecek olursak, bu sözlü sorular ve yazılı sorular tevali edeceği için, bu kitabın kalınlığı gittikçe artacaktır. Netice itibariyle, elbette ki, aslolan, bu soruların cevaplandırılmasıdır; ama, cevaplandırılmayan sorular karşısında, bu meselenin müeyyidesi nedir diye düşündüğünüz zaman, bunun müeyyidesini bulmak mümkün değildir.

Değerli arkadaşlarımız; şimdi bir önergeyle, dördüncü fıkranın buradan çıkarılmasını istemektedirler. Buradan çıkarıldığı takdirde, bu gündem şişmesi olayı devam edecektir. Cevaplandırılmayan yazılı soru önergeleri, burada, ilânihaye, birbirine intikal etmek suretiyle, Meclis gündemini tıkayan bir mahiyette artarak devam edecektir. Komisyonunda bütün arkadaşlarımızın iştirakiyle yaptığımız düzenlemede, süre içerisinde cevaplandırılmadığı takdirde, önergenin işleminden kaldırılması ve önergenin işleminden kaldırıldığı da, yani- yazılı sorulara muhatap olan bakanın bu soruları cevaplandırmadığı- gelen kâğıtlar listesinde ilan edilmek suretiyle, Yüce Meclisin bilgisine sunulmaktadır.

Bu ilan etme keyfiyeti, elbette ki, bir denetim mekanizmasına muhatap olmuş olan bir bakanın bu denetimden kaçmasını önleyecek, Yüce Meclis tarafından bilgi edinilmesi ve bunun değerlendirilmesine imkân verecektir. Hiçbir bakan, böyle bir duruma düşmek istemez; yani, muhatap olduğu sorular karşısında, bu sorulara cevap veremediğinin Meclis kürsüsünden ilan edilmesini arzu etmez ve esasen, bunun müeyyidesi de, takdir edersiniz ki, siyasiyedir.

Bunun dışında, biz, buraya siyasî bir mitleyide getirmiş bulunmaktayız. Yüce Meclisin, cevaplandırılmama keyfiyetini takdir etmesine imkân vermiş bulunmaktayız. Eğer, bu dördüncü fıkraya buradan çıkacak olursa eski sisteme dönülecektir; yine, yazılı sorular cevaplandırılmayacaktır; cevaplandırılmadığı zaman sözlü sorular haline intikal edecektir ve önümüzdeki sözlü sorular listesi her geçen gün artacaktır, kabarmaktadır ve Başkanlığınız, çok yüksek düzeyde artan bir bürokratik muameleye tabi olacaktır. Bu açıdan, önergeye katılmıyoruz.

Sayın Başkanım, arz ederim.

BAŞKAN – Efendim, önergeye katılmadınız.

Önerge sahibi...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Birinci önergeyi -ikinci bir önerge verildi- geri çekiyoruz.

BAŞKAN – Birinci önergeyi mi geri çekiyorsunuz?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Evet.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, arkadaşlarımız ikinci bir önerge verdiler. O önergeyle “önerge işleminden kaldırılır ve” kelimeleri metinden kaldırıldığı takdirde, arkadaşlarımızın haklı olarak öne sürdükleri mahzurlar ortadan kaldırılıyor. Kaldı ki, bu fıkra kaldırıldığı takdirde, bakanın soruyu cevaplandırmadığı konusunda, herhangi bir yerde, kimse bilgilisi olmaz; çünkü, burada cevaplandırılmadığı takdirde, gelen kâğıtlar listesinde ilan edilir. Bu, bir nevi bakanı da zor duruma düşürür ki...

BAŞKAN – İkinci önergeye katılıyorsunuz; öyle anlaşılıyor.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – İkinci önergeye katılıyoruz, birinci önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN – Zaten, geri çekiyorlar...

Sayın Komisyon ikinci önergeye katılıyor musunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı kanun teklifinin görüşülmekte olan maddenin dördüncü fıkrasındaki “önerge işleminden kaldırılır ve” ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ederiz.

Abdüllatif Şener

Lütfi Esengün

Temel Karamollaoğlu

Sivas

Erzurum

Sivas

Zeki Ünal

Alaattin Sever Aydın

Karaman

Batman

BAŞKAN – Birinci önergeyi geri çektiniz, değil mi efendim?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Evet efendim.

BAŞKAN – İmzalarını geri almak suretiyle, birinci önergeyi, önerge sahipleri geri çektiler.

İkinci önergeye, Sayın Başkanlık Temsilcisi katılıyor; Sayın Komisyon, takdire mi bırakıyorsunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, önergenizi izah edecek misiniz efendim, ihtiyaç duyuyor musunuz; komisyon katılmadı.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) – Hayır efendim.

BAŞKAN – Peki.

Önergeyi bu şekilde oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul edilen önerge istikametindeki değişik şekilde oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23. – Millet Meclisi İttüğüntün 103 üncü maddesi, 104 üncü madde olarak ve ikinci fıkrasının sonuna da aşağıdaki hüküm eklenerek değiştirilmiştir.

Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesin süre verilir. Komisyon bu süre sonunda da çalışmasını tamamlayamadığı takdirde süre bitiminden itibaren onbeş gün içinde araştırmanın tamamlanmaması nedenleri veya o ana kadar varılan sonuçlar üzerinde Genel Kurulda görüşme açılır. Genel Kurul bu görüşme ile yetinebileceği gibi yeni bir komisyon da kurabilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 24. – Millet Meclisi İttüğüntün 107 nci maddesi 105 inci madde olarak “Dördüncü Bölüm (Gensoru)” başlığı altında aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gensoru

Gensoruda Usul

Madde 105. – Gensoru önergesi, bir siyasî parti grubu adına veya en az yirmi milletvekilinin imzasıyla verilir.

Gensoru önergesi, verilışinden sonraki üç gün içinde Başkanlıkça bastırılarak üyelere dağıtılır.

Gensoru önergesi beşyüz kelimeden fazla ise, imza sahipleri beşyüz kelimeyi geçmeyecek bir özet bu önergeye eklemek zorundadırlar. Genel Kurulda bu özet okunur.

Gensoru görüşmeleri Anayasanın 99 uncu maddesi hükümlerine göre yapılır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

25 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 25. – Millet Meclisi İttüğüntüne “Beşinci Bölüm (Meclis Soruşturması ve Yüce Divana Sevk)” başlığı altında aşağıdaki 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112 ve 113 üncü maddeler eklenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Meclis Soruşturması ve Yüce Divana Sevk

Meclis Soruşturması Açılması İçin Önerge

MADDE 106. – Görevde bulunan veya görevinden ayrılmış olan Başbakan ve bakanlar hakkında Meclis soruşturması açılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az onda birinin vereceği bir önerge ile istenebilir.

Bu önergede; Bakanlar Kurulunun genel siyasetinden veya bakanlıkların görevleriyle ilgili işlerden dolayı hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakanın cezaî sorumluluğu gerektiren fiillerinin görevleri sırasında işlendiğinden bahsedilmesi, hangi fiillerinin hangi kanun ve nizamaya aykırı olduğunun gerekçe gösterilmek ve maddesi de yazılmak suretiyle belirtilmesi zorunludur.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Meclis Soruşturması Önergesinin Görüşülmesi

MADDE 107. – Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen Meclis soruşturması önergesi Gelen Kâğıtlar listesine alınır ve Genel Kurulda okunur. Okunan önergenin bir örneği, Başkanlıkça hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana gönderilir.

Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında yapılacak görüşmelerin günü, önergenin verililişinden itibaren bir ay içinde görüşülüp karara bağlanacak şekilde, bir özel gündem halinde Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir. Bu görüşme günü de ayrıca hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana bildirilir.

Sırasıyla; önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceği bir diğer imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakanın konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında Genel Kurulca karar verilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Meclis Soruşturma Komisyonunun Kuruluşu

MADDE 108. – Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, soruşturmanın yürütülmesi görevi, Anayasanın 100 üncü maddesi hükümlerine göre, Başkanlıkça Genel Kurulda yapılacak ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyona verilir.

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre hâkimlerin davaya bakmasına veya karara katılmasına engel oluşturacak durumlarda bulunan, Meclis soruşturması önergesini veren veya daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde ya da dışında bu konudaki görüşünü açıklamış milletvekilleri bu komisyona seçilemezler.

Komisyonunda görevli memur ve raportörler ile stenograf için de aynı hüküm uygulanır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?..Yok.

Kişisel söz talebi?..Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Meclis Soruşturması Komisyonunun Çalışma Usulü ve Süresi

MADDE 109. – Soruşturma komisyonu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonun çalışmaları gizlidir. Bu komisyona kendi üyeleri dışındaki milletvekilleri katılmazlar.

Soruşturma komisyonu, raporunun Anayasanın 100 üncü maddesine göre kuruluşundan itibaren iki ay içinde verir. Soruşturmanın bitirilememesi halinde, komisyona iki aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?..Yok.

Kişisel söz talebi?..Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Meclis Soruşturması Komisyonunun Yetkileri

MADDE 110. – Komisyon kamusal ve özel kuruluşlardan konu ile ilgili bilgi ve belgeleri isteyebilir; gerekli gördüklerine el koyabilir; Bakanlar Kurulunun bütün vasıtalarından faydalanabilir; Bakanlar Kurulu üyelerini, diğer ilgilileri, tanık ve bilirkişileri dinleyebilir.

Komisyon, naib veya istinabe yolu ile adli mercilerden yardım isteyebilir. Ayrıca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun tanıklarla, bilirkişilerle, zapt ve arama ile ilgili olarak adli mercilere verdiği hürriyetleri kısıtlayıcı yetkilerin genel hükümler çerçevesinde kullanılmasını, gerekçesini bildirmek suretiyle görevli adli merciden yazıyla isteyebilir.

Komisyon, hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakanın savunmasını alır. Bununla ilgili olarak talep edeceği belgeleri temin ettirir.

Komisyon, gerektiğinde alt komisyonlar kurarak Ankara dışında çalışma kararı alabilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Soruşturmanın Sonuçlandırılması

MADDE 111. – Soruşturma komisyonu raporu, Bakanlıkça bastırılarak hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana derhal gönderilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır. Rapor, üyelere dağıtıldıktan yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır ve öncelikle görüşülür.

Bu görüşmede, komisyona, şahısları adına altı milletvekiline ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana söz verilir. Son söz, hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana aittir ve süresi sınırlandırılmaz.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra komisyon raporu Genel Kurulca karara bağlanır.

Komisyonun, Yüce Divana sevk edilmesi yönündeki raporları ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin Yüce Divana sevk kararlarında, hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk etmeme yönündeki raporlarının reddi, ancak, Yüce Divana sevk dair verilen ve sevk kararının hangi ceza hükmüne dayanacağını gösteren bir önergenin kabulüyle mümkün olur.

Yüce Divana sevk kararı ancak üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır.

Türkiye Büyük Millet Meclisince Yüce Divana sevk kararı alınırsa dosya, en geç yedi gün içinde Başkanlıkça dizi pusulasına bağlanarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 25 inci maddesiyle Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 111 inci maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki biçimde düzenlenmesini saygıyla arz ederiz.

“Komisyonun, Yüce Divana sevk yönündeki raporları ile Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararlarında, hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.”

Gerekçe:

24 üncü maddeye eklenen 111 inci maddenin başlangıcındaki “Komisyonun, Yüce Divana sevk edilmesi yönündeki...” ibaresi yanlış anlamaya yol açacak niteliktedir. Teklifimiz, bu ibarenin düzeltilmesini ve önceki fıkra ile uyumlu duruma getirilmesini sağlamaya yöneliktir.

Hüsamettin Özkan	Murat Başesgioğlu	Nihat Matkap
İstanbul	Kastamonu	Hatay
DSP Grup Başkanvekili	ANAP Grup Başkanvekili	CHP Grup Başkanvekili
Hikmet Sami Türk	Oya Araslı	Saffet Arıkan Bedük
Trabzon	İçel	Ankara
		DYP Grup Başkanvekili
	Abdüllatif Şener	
	Sivas	

BAŞKAN – Efendim, önergeye katılıp katılmadığınızı soracağım; ama, daha önce başka bir hususu sorayım.

Düzenlenen bu maddede, suçlanan sayın bakan veya başbakan için süresiz konuşma imkânı verildiği halde, altı sayın milletvekiline konuşma imkânı getiriliyor, onlar için süreden söz edilmiş. Bu sayın milletvekilleri, genel hükümlere göre mi süre kullananacaklar, öyle mi düşünüldü?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, bu konuda genel olarak Danışma Kurulu gerekli süreleri belirliyor; ama, savunma hakkı kutsal olduğu için, bunun sınırlanmaması...

BAŞKAN – O, ayrı... O, sınırlansın demiyorum. Benim tereddütlüm, genel hükümlere göre mi?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, süre, genel hükümlere göre, Danışma Kurulunun getireceği karara göre belirlenecektir.

BAŞKAN – Okuttuğum önergeye, Sayın Başkanlık Temsilcisi ve Sayın Komisyon katılıyorlar mı?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli)– Katılıyoruz efendim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya)– Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeye, Başkanlık Temsilcisi ve Komisyon katıldılar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Maddeyi değişikliğiyle birlikte oylarınıza...

TURHAN GÜVEN (İçel) – Değişmedi ki...

BAŞKAN – Efendim, önerge kabul edilmiştir.

Zaten, o niyet “değişiklikle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum” cümlesinin içinde mündemiçtir.

Ben, şimdi, maddeyi, bir kere daha değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Siyasî Parti Gruplarında Soruşturma ile İlgili Görüşme Yapılamaması

Madde 112. – Siyasî parti gruplarında, Meclis Soruşturması ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Ancak bu gruplarda Meclis Soruşturması ile ilgili komisyon üyelikleri için Anayasanın 100 üncü maddesine göre gösterilecek adayların tespiti amacıyla seçim yapılabilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

113 üncü maddeyi okutuyorum:

Cumhurbaşkanının Vatana İhanetle Suçlandırılması

MADDE 113. – Anayasanın 105 inci maddesinin son fıkrası gereğince görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanının vatana ihanetten dolayı suçlandırılmasını isteyen önerge, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin imzasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilir.

Bu önerge derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur; suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanına bildirilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmasından başlayarak yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.

Bu birleşimde, suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanının da dinleneceği bir görüşmeden sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az dörtte üçünün oyuyla suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanının Yüce Divana sevkine karar verilebilir. Suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanı, isterse, savunmasını yazılı olarak gönderebilir. Bu savunma Genel Kurulda aynen okunur.

Birinci fıkrada söz konusu önerge ile üçüncü fıkrada söz konusu Yüce Divana sevk kararında, hangi ceza hükmüne dayanıldığı ve suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanınca işlendiği ileri sürülen suçun hangi gerekçeyle vatana ihanet sayılması gerektiği belirtilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Sayın Başkan, burada “suçlandırılması istenen” tabirinin “itham edilen” veya “suçlanan” şeklinde düzeltilmesi gerekir.

Arz ederim.

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) – Sayın Başkan, kişisel söz istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Soysal, kişisel söz talebinde bulundu; belki, Sayın Ayhan'ın takıldığı noktayı izah edecektir; bilemiyorum tabii.

Buyurun Sayın Soysal.

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; herhalde sizler de o noktaya takıldınız; “suçlandırma” sözü, pek doğru Türkçe değil gibi geliyor “suçlanması” olması gerekir; ama, buna karşılık, bazı arkadaşlarımız, Anayasanın ilgili maddesinde aynı sözcüğün kullanıldığını söylüyorlarsa da, Anayasada yapılmış Türkçe yanlışları -ki, yalnız bundan ibaret değil, birçok Türkçe yanlış var- yeri geldikçe, ister yasalarda ister içtüzükte, düzeltilmelidir inancındayım; çünkü, onların düzeltilmesini anayasa değişikliğine bıraktığımız takdirde, o değişiklik de zor olacağı için, bir hayli beklemek gerekebilir; yeri geldikçe bu düzeltmeleri yapmak, zannediyorum, dilimize karşı bir ödevimizdir. O bakımdan, bir hukuk sorunu olacağını da sanmıyorum; çünkü, kavramı değiştirmiyoruz, özünü değiştirmiyoruz, o bakımdan, bu değişikliği yapmanın sırasıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, net olarak ‘suçlanan’ mı?

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) – “Suçlanan” olması gerekir efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Soysal.

Bir önerge lütfederseniz...

Sayın Ayhan, buyurun.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Kanunların, bir milletin dilinin en güzel şekliyle ifade edilmesi gerekir. Lisanın en iyi kullanılacağı yer kanunlardır. Maalesef, Meclise sevk edilen ve bilhassa hükümetten gelen kanun tasarılarında, fevkalade bozuk Türkçe'yle yapılmış cümleler olduğunu görüyoruz. Hiç olmazsa, Meclisin Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğünde bu tip bozukluklara -bazen milletvekilleri de hızlı müzakerede yakalayabilirler veya yakalayamayabilirler- dikkat çekilip düzeltme imkânının getirilmesi lazım.

Bakın, burada biraz önce, pek muhterem hocamız Mümtaz Soysal Beyefendi Türkçemizi çok iyi kullanır, kendileri de ifade ettiler, ben de aynı şeyi söyleyeceğim; ancak, cümleyi okuyorum: “Anayasanın 105 inci maddesinin son fıkrası gereğince görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanının vatana ihanetten dolayı suçlandırılmasını isteyen önerge...” Bunun yerine “suçlayan önerge” veya “itham eden önerge” denilebilir. Tabii, maddenin başlığı dahil, tümünün bu gözle düzeltilmesi lazım; çünkü, birkaç yerde geçiyor, ben tekrar etmeyeceğim; herhalde bir önerge de lütfedecekler.

Hepinize hürmetler ederim.

BAŞKAN – Sayın Ayhan, teşekkür ediyorum efendim.

Efendim, bir önerge var mı, yoksa, Komisyonun ve Başkanlık Temsilcisinin açıklaması kâfi gelecek mi?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, 1961 Anayasasında da aynı ibare var, Birleşik Toplantı İhtisarı’nda da aynı ibare var.

BAŞKAN – Efendim, suimisal emsal olmaz biliyorsunuz.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Bunu suimisal kabul edemeyiz; Parlamentolarda bu kadar uygulanagelmış.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ AHMET İYİMAYA (Amasya) – Suç, ancak hükümle sabit olur; “suç isnadı” olabilir; ama, “suçlanan” olamaz.

BAŞKAN – Sayın Soysal, önerge hazırlıyor musunuz?..

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Önerge hazırlıyoruz efendim.

BAŞKAN – Peki efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkanım, bunu Başkanlığın redaksiyon yetkisine bırakalım.

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Başkanlık olarak redaksiyon yapınlar.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Evet, redaksiyon yetkisini verdirelim size.

BAŞKAN – Türkçe dilimizi en güzel biçimde aksettirme hususunda Başkanlık Divanına yetki rica ediyorum:

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ AHMET İYİMAYA (Amasya) – Ceza hukuku ilkelerini uygulayalım.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Başkanlık Divanı redakte edecek, düzeltecektir.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Maddeyi oylayacağız efendim.

BAŞKAN – Madde üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır.

Değişiklik önergesi yoktur.

Redaksiyon, verilen karar istikametinde yapılacaktır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, çerçeve 25 inci maddeyi, bu maddeye bağlı biraz önce müzakere edip kabul buyurduğunuz maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25 inci çerçeve madde, bağlı maddeleriyle birlikte kabul edilmiştir.

Bir başka maddeyi okutuyorum:

MADDE 26. – Millet Meclisi İhtisarı’na “Yedinci Kısım (Dilekçelerin İncelenmesi ve Karara Bağlanması Esas ve Usulleri)” başlığı altında aşağıdaki 114, 115, 116, 117, 118 ve 119 uncu maddeler eklenmiştir.

YEDİNCİ KISIM

Dilekçelerin İncelenmesi ve Karara Bağlanması Esas ve Usulleri

Dilekçe Komisyonu

MADDE 114. – Dilekçe Komisyonu, Türk vatandaşlarının kendileriyle veya kamu ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderdikleri dilek ve şikâyetleri inceler.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Dilekçelerin Başkanlık Divanınca İncelenmesi

MADDE 115. – Dilekçe Komisyonunun; Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibinden oluşan Başkanlık Divanı, komisyona gelen dilekçeleri inceleyerek;

1. Belli bir konuyu ihtiva etmeyen,
 2. Yeni bir kanunu veya bir kanun değişikliğini gerektiren,
 3. Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan veya haklarından bu merciler tarafından verilmiş bir karar bulunan,
 4. Yetkili idarî makamlarca verilen kesin cevap suretini ihtiva etmeyen,
 5. Kanunun dilekçede bulunmasını zorunlu gördüğü şartlardan herhangi birini taşımayan,
- Dilekçelerin görüşülemeyeceğini karara bağlar.

Komisyon Başkanlık Divanı, bu kararlarını; bastırır ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri-ne dağıtır. Dağıtım tarihinden itibaren onbeş gün içinde itiraz olunmayan Başkanlık Divanı kararları kesinleşir ve durum dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Komisyon Başkanlık Divanı; görüşülemeyeceğini karara bağladığı dilekçelerden, kanun olarak düzenlenmelerinde toplumsal yarar gördüklerinin birer örneğini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve Başbakanlığa bilgi olarak gönderir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Dilekçelerin Komisyon Genel Kurulunca İncelenmesi

MADDE 116. – Komisyon Başkanlık Divanının 115 inci maddenin dışında gördüğü dilekçeler ile aynı madde gereğince karara bağladığı dilekçelerden stüresi içinde itiraza uğrayanlar, Komisyon Genel Kuruluna sevk edilir.

Komisyon Genel Kurulu, kendisine gönderilen dilekçeleri, ilk önce; 115 inci madde hükmü gereğince inceleyerek karar konusu olup olamayacakları hususunu kararlaştırır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Komisyon Genel Kurulu Kararlarının Bastırılması ve Dağıtılması

MADDE 117. – Komisyon Başkanlık Divanı Komisyon Genel Kurulunca alınan kararları bastırır, bütün milletvekillerine ve bakanlara dağıtır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Komisyon Genel Kurulu Kararlarına İtiraz

Madde 118. – Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi Komisyon Genel Kurulunun kararı-
na, kararın dağıtım gününden itibaren otuz gün içinde gerekçeli bir yazıyla itiraz edebilir. Aksi hal-
de, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Komisyon Genel Kurulu, itiraz edilen dilekçeler için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün için-
de bir rapor düzenleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Türkiye Büyük Mil-
let Meclisinin alacağı karar kesindir.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, dilekçe sahiplerine ve ilgili bakanlıklara
bildirilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Dilekçeler Hakkındaki Kesin Kararların Sonucu

Madde 119. – Bakanlar 118 inci madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları iş-
lemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren otuz gün
içinde, Komisyon Başkanlığına yazıyla bildirirler. Komisyon Genel Kurulu, bunlardan gerekli gör-
düklerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, komisyon ken-
di görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Ko-
misyonun bu istekte bulunması halinde 118 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri uy-
gulanır.

İlgili bakanlık birinci fıkra uyarınca yapması gereken bildiriye yapmadığı takdirde de, aynı fık-
ra hükümleri uygulanır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, çerçeve 26 ncı maddeyi, biraz önce kabul buyurduğunuz bağlı madde-
lerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Çerçeve 26 ncı madde,
bağlı maddelerle birlikte kabul edilmiştir.

27 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 27. – Millet Meclisi İçtüzüğüne “Sekizinci Kısım (Cumhurbaşkanı Seçimi, Güven
İstemi, Olağanüstü Yönetim Usulleri ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar)” başlığı altında aşağı-
daki 120, 121, 125, 126, 127, 128 ve 129 uncu maddeler eklenmiş; İçtüzüğün 104 üncü maddesi
122 ncı madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; 105 ve 106 ncı maddelerinin numaraları da
123 ve 124 olarak teselsül ettirilmiştir.

SEKİZİNCİ KISIM

Cumhurbaşkanı Seçimi, Güven İstemi, Olağanüstü
Yönetim Usulleri ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Cumhurbaşkanı Seçimi ve Andıçme Töreni

Cumhurbaşkanı Seçimi

Madde 120. – Cumhurbaşkanı, Anayasanın 101 inci maddesinde yazılı nitelikleri taşıyan adaylar arasından, Anayasanın 102 nci maddesi hükümlerine göre seçilir.

Cumhurbaşkanı seçiminin sonucu, yeni Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının ve birleşimde görevli Başkanlık Divanı Üyelerinin imzaladıkları bir tutanakla bildirilir.

Cumhurbaşkanı seçimi tamamlanınca başkan, yeni Cumhurbaşkanına seçildiğini bildirmek üzere oturumu kapatır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Cumhurbaşkanının Andıçme Töreni

Madde 121. – Yeni Cumhurbaşkanının andıçme töreni, eski Cumhurbaşkanının görev süresinin dolduğu gün yapılır.

Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından başka bir sebeple boşalmışsa, andıçme töreni, seçimden hemen sonraki oturumda yapılır.

Yeni Cumhurbaşkanı andıçmek üzere geldiğinde, Başkan oturumu açar ve en yaşlı Başkanvekili vasıtasıyla Cumhurbaşkanını Genel Kurul Salonuna davet eder. Cumhurbaşkanı, beraberinde en yaşlı Başkanvekili olduğu halde, hitabet kürsüsüne gelir ve ayakta andıçer. Andıçme bitince, İstiklal Marşı çalınır ve Cumhurbaşkanı beraberinde en yaşlı Başkanvekili olduğu halde salondan ayrılır.

Cumhurbaşkanı, andıçme töreninde siyah elbise giyer.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Güven İstemi

Hükümet Programının Okunması

Madde 122. – Cumhurbaşkanınca atanmakla kurulmuş bulunan Bakanlar Kurulunun programı, kuruluş tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde Başbakan veya bir bakan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunur.

Bakanlar Kurulu programının okunacağı gün için, Danışma Kurulunca Genel Kurula bir özel gündem teklif olunur.

Yeni Bakanlar Kurulu kurulduğu sırada Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde değilse, Başkanlıkça derhal toplantıya çağrılır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Olağanüstü Yönetim Usulleri

Olağanüstü Hal ile İlgili Kararlar

Madde 125. – Anayasanın 121 inci maddesi gereğince Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen ve Resmî Gazetede yayımlanan olağanüstü hal ile ilgili karar, Başkanlık tezkeresiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Yukarıdaki fıkra söz konusu karar veya istemde zikredilen sürelerin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce önerge sahibi on dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.

Birinci fıkra söz konusu karar veya istemler Türkiye Büyük Millet Meclisince karara bağlandıktan sonra, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile verilen olağanüstü halin kaldırılması veya süresinin kısaltılmasına dair önergeler, Başkanlıkça alındıkları tarihi takiben yedi gün içinde gündeme alınır ve üzerlerinde görüşme açılıp açılmaması oylanır. Oylamadan önce Hükümet ve on dakikayı geçmemek üzere önerge sahibi söz alabilirler. Görüşme açılması reddedilirse, önerge de reddedilmiş olur. Görüşme açılması kabul edilirse, önerge yedi gün içinde gündeme alınır.

Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanan olağanüstü halin süresinin uzatılmasına, değiştirilmesine veya olağanüstü halin kaldırılmasına dair Bakanlar Kurulu istemleri bu maddedeki usul ve esaslara göre görüşülür ve karara bağlanır.

Bu madde gereğince yapılacak görüşmeler genel hükümlere göre yapılır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?..Yok.

Kişisel söz talebi ?..Yok.

İki önerge vardır; önce geliş sırasına göre, sonra aykırılık derecesine göre işleme tabi tutacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 27 nci maddesiyle Millet Meclisi İttüdüğüne eklenen 125 inci maddenin ikinci fıkrasının aşağıdaki biçimde düzenlenmesini saygıyla arz ederiz.

“Yukarıdaki fıkra söz konusu kararda öngörülen sürenin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce, önerge sahibi beş dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.”

Gerekçe:

125 inci maddenin ikinci fıkrasındaki “veya istemde” ibaresiyle, üçüncü fıkrasındaki “veya istemler” ibaresi, Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısı İttüdüğünden farkı, bir tertip için-

de alınan bu maddenin birinci fıkrasında herhangi bir istem yer almadığı için, anlamını yitirmiş bulunmaktadır. Teklifimiz, ikinci fıkranın bu yönde düzeltilmesi ve önerge sahibinin konuşma süresinin önergelerle ilgili, genel ilke doğrultusunda beş dakika olarak değiştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Üçüncü fıkranın bütünüyle çıkarılmasını ise ayrı bir önergeyle önermekteyiz.

Hüsamettin Özkan İstanbul DSP Grup Başkanvekili	Murat Başesgioğlu Kastamonu ANAP Grup Başkanvekili	Saffet Arıkan Bedük Ankara DYP Grup Başkanvekili
Hikmet Sami Türk Trabzon	Nihat Matkap Hatay CHP Grup Başkanvekili	Abdüllatif Şener Sivas

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 27 nci maddesiyle, Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 125 inci maddenin üçüncü fıkrasının metinden çıkarılmasını saygıyla arz ederiz.

Hüsamettin Özkan İstanbul DSP Grup Başkanvekili	Murat Başesgioğlu Kastamonu ANAP Grup Başkanvekili	Saffet Arıkan Bedük Ankara DYP Grup Başkanvekili
Nihat Matkap Hatay CHP Grup Başkanvekili	Hikmet Sami Türk Trabzon	Abdüllatif Şener Sivas

Gerekçe:

26 ncı maddeyle eklenen, 125 inci maddenin üçüncü fıkrası, olağanüstü hal ve -bir sonraki maddede yapılan yollama ile- sıkıyönetim kararlarının, sürelerinin kısaltılması veya uzatılması yönündeki önergelerle birlikte, Mecliste görüşülerek onaylandıktan sonra, aynı kanunun, sürekli olarak tartışmaya açık tutulmasına elverişlidir. Teklifimiz, her iki olağanüstü yönetim usulünden beklenen yararı da azaltabilecek böyle bir sakıncaya meydan vermemek düşüncesiyle hazırlanmıştır.

BAŞKAN – Aykırı önerge ikinci önerge; o şekilde işleme koyuyorum.

Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Temsilci katılıyor mu efendim?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Bu önergeye Komisyon ve Sayın Temsilci katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Birinci önerge tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 27 nci maddesiyle Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 125 inci maddenin ikinci fıkrasının aşağıdaki biçimde düzenlenmesini saygıyla arz ederiz.

“Yukarıdaki fıkra söz konusu kararda öngörülen sürenin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasi parti grupları veya en az 20 milletvekilinin imzasıyla görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce, önerge sahibi 5 dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.”

BAŞKAN – Önergeye Sayın Temsilci katılıyor mu?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeye, Başkanlık Temsilcisi ve Sayın Komisyon katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, maddeyi kabul edilen önerge istikametindeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Sıkıyönetimle İlgili Kararlar

Madde 126. – Anayasanın 122 nci maddesi gereğince Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen ve Resmî Gazetede yayımlanan sıkıyönetimle ilgili karar, Başbakanlık tezkeresiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Sıkıyönetim ilanına dair kararın onaylanmasına veya sıkıyönetim stüresinin değiştirilmesine veya sıkıyönetimin kaldırılmasına dair Bakanlar Kurulu isteminin ve siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşmeler sırasında veya görüşmelerden sonra verilecek önergelerin işlem ve görüşmelerinde 125 inci madde hükümleri uygulanır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 27 nci maddesiyle Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 126 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki “görüşmeler sırasında veya görüşmelerden sonra” ibaresinin metinden çıkarılmasını arz ederiz.

Gereke:

Söz konusu ibareyle, 126 ncı maddeye yapılan yollama, sıkıyönetim kararı Mecliste görüşülerek onaylandıktan sonra, aynı kanunun sürekli olarak tartışmaya açık tutulmasına olanak veren düzenlemenin, sıkıyönetim hakkında da uygulanmasını öngörmektedir. Bu durumun sakıncası, 125 inci maddenin üçüncü fıkrasıyla ilgili önergemizde açıklanmıştı; 125 inci maddenin üçüncü fıkrası metinden çıkarıldığı takdirde, bu ibarenin de anlamı kalmayacağı, dolayısıyla bu ibarenin de metinden çıkarılması gerektiği açıktır.

Hasan Hüsamettin Özkan

İstanbul

DSP Grup Başkanvekili

Nihat Matkap

Hatay

CHP Grup Başkanvekili

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

ANAP Grup Başkanvekili

Abdüllatif Şener

Sivas

Saffet Arıkan Bedük

Ankara

DYP Grup Başkanvekili

Hikmet Sami Türk

Trabzon

BAŞKAN – Önergeye...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeye Başkanlık Temsilcisi ve Komisyon katılmaktadır.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen önerge istikametindeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Olağanüstü Hal ve Sıkıyönetim Kanun Hükmündeki Kararnamelerinin Görtüştülmesi

Madde 127. – Anayasanın 121 ve 122 nci maddeleri gereğince çıkarılan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun hükmünde kararnameler, Anayasanın ve İttüzüğün kanun tasarı ve tekliflerinin görtüştülmesi için koyduğu kurallara göre, ancak, komisyonlarda ve Genel Kurulda diğer kanun hükmünde kararnamelerle, kanun tasarı ve tekliflerinden önce, ivedilikle en geç otuz gün içinde görtüştülür ve karara bağlanır.

Komisyonlarda en geç yirmi gün içinde görtüştmeleri tamamlanmayan kanun hükmünde kararnameler Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?..

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Yalnız, bu arada, Sayın Komisyondan ve Sayın Temsilciden bir şey sorayım: Bu maddenin başlığı “Olağanüstü Hal ve Sıkıyönetim Kanun Hükmündeki Kararnamelerinin Görtüştülmesi” şeklinde, Acaba, bunu “Olağanüstü Hal ve Sıkıyönetimle ilgili Kanun Hükmündeki Kararnamelerini Görtüştülmesi” şeklinde düzeltebilir miyiz?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Evet efendim “ilgili” veya “hakkında” şeklinde olabilir.

BAŞKAN – Yani, Başkanlığımızca, oraya bir “ilgili” kelimesini koymakta zaruret var gibi geliyor.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Evet, haklısınız efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Kamalak, buyurun.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; konuşma başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Türkiye’de kanun hükmünde kararnameler, neredeyse kanunların yerini alma yolundadır. Bu münasebetle, kanaatimce, mutlak manada, kanun hükmündeki kararnamelere bir çekidüzen vermek gerekiyor. Bu çekidüzünü, maalesef, bu İttüzük değişikliğinde göremiyorum. Bu münasebetle, İttüzüğe, mutlaka, belli süre içerisinde görtüştülüp kabul edilmeyen kanun hükmündeki kararnamelerin doğrudan geçersiz kılınması yolunda bir hüküm eklememiz gerektiği kanaatindeyim.

Gerçekten, on yılı geçmiş olmasına rağmen henüz Meclis gündemine getirilmemiş kararnameler vardır. Bunların da sayısı, geçen sene yaptığım bir araştırmaya göre, 250’nin üzerindeydi.

Bu münasebetle, “komisyonlarda en geç 20 gün içinde görtüştmeleri tamamlanamayan kanun hükmündeki kararnameler Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır; alınmadığı takdirde geçersiz sayılır” şeklinde bir düzenleme yapılmasını arzu ediyorum.

Anayasada “yasama yetkisi devredilemez” denildiği halde, Yüce Meclis bu yetkiyi, dolaylı bir biçimde Bakanlar Kuruluna devretmiş vaziyettedir.

Arz ederim efendim.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Kamalak, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Kamalak haklı olarak bir konuda hassasiyet izhar buyurdular. Hassas davranmakta haklıdır; ancak, işaret buyurdıkları konuda elimizde herhangi bir kanun hükmünde kararname mevcut değil. Sıkıyönetim yahut olağanüstü halle ilgili kanun hükmünde kararname yok; onun için, endişeniz olmasın, endişe buyurmayın.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Görüşülmeyen kanun hükmünde kararnameler, on yıllık kanun hükmünde kararnameler var.

BAŞKAN – Efendim, bununla alakalı değil. Kanun hükmünde kararnâme ayrı şey. Olağanüstü hal ve sıkıyönetimle ilgili olanlar ayrı. Biz, şimdi, olağanüstü hal ve sıkıyönetimle ilgili olanları...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) – Maddeyi oylayalım efendim.

BAŞKAN – Efendim, ama, sayın milletvekillerini de tatmin etmemiz lazım, tereddütlerini gidermemiz lazım; görevimiz bu.

Sayın Başkan hepinize yemek ikram edecek nasıl olsa.

Evet, Sayın Komisyon ve Temsilciliğe sormuştuk.

Olağanüstü hal...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, isterseniz, o değişikliği yapmayalım; çünkü, bu olağanüstü hal ve sıkıyönetim kanun hükmünde kararnameleri, bizatihi diğer kanun hükmündeki kararnamelerle ilgili değildir. O bakımdan, arkadaşlarla konuştuk, o konudaki başlık doğrudur.

BAŞKAN – Olağanüstü hal ve sıkıyönetim...

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır, hayır ilgisi yok. Bu, o dönemin kararlarını kapsıyor efendim.

BAŞKAN – Ama, bir dakika... Yani, burada, kanun hükmündeki kararnameleri, sıkıyönetime, olağanüstü hale bağlamıyorsunuz; genel anlamda kanun hükmünde kararnameler mi diyorsunuz?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – O, kararnamenin bizatihi kendisidir.

Efendim, zaten, redaksiyon yetkisini verdik Başkanlığa.

BAŞKAN – Evet, redaksiyon yetkisi aldık zaten; düzeltereğiz.

Madde üzerinde önerge yok.

Maddeyle ilgili müzakereler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvetlerle

İlgili Kararlar

Savaş Hali İlanı

Madde 128. – Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, yabancı bir devlete karşı veyahut belli bir devleti hedef tutmayıp Türkiye için savaş hukukunun yürürlüğe girmesini ge-

rektiren hallerde savaş hali ilanına, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

Ancak, Anayasanın 92 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hallerde Cumhurbaşkanı da, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verebilir ve derhal Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni toplantıya çağırır.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı Teklifin 27 nci maddesiyle Millet Meclisi İçtüzüğüne eklenen 128 nci maddenin birinci fıkrasındaki “Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile” ibaresinin “Türkiye Büyük Millet Meclisince” biçiminde değiştirilmesini saygıyla arz ederiz.

Gerekçe: Anayasanın 92 nci maddesinde, savaş hali ilanı ile ilgili herhangi bir karar yeter sayısı öngörülmediği için, bu konuda Anayasanın 96 nci maddesindeki genel toplantı ve karar yeter sayılarının uygulanması gerekmektedir. Teklifimiz bu amacı sağlamaya yöneliktir.

Hüsamettin Özkan İstanbul DSP Grup Başkanvekili	Murat Başesgioğlu Kastamonu ANAP Grup Başkanvekili	Nihat Matkap Hatay CHP Grup Başkanvekili
Saffet Arıkan Bedük Ankara DYP Grup Başkanvekili	Abdüllatif Şener Sivas	Hikmet Sami Türk Trabzon

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Temsilci?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon ve Sayın Temsilci önergeye katılıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Silahlı Kuvvet Gönderilmesi veya Kabulü

Madde 129. – Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunmasına belli bir süre için izin, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ile karar verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 26 ncı maddesiyle Millet Meclisi İttizlütüne eklenen 129. uncu maddedeki "Türkiye Büyük Millet Meclisi tiye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ile" ibaresinin, "Türkiye Büyük Millet Meclisince" biçiminde değıştirilmesini saygıyla arz ederiz.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – "Meclis bu kararı verir" diyeceğiz.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Meclisçe verilir.

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilir; bu, daha çok bir dil düzeltmesidir.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – İzin verilir, karar değil efendim.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, daha önce "izin" kelimesi var. Yurtdışına Türk Silahlı Kuvvetlerinin gönderilmesine veya yabancı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Efendim, "izin" sözlüğü daha önce geçiyor.

BAŞKAN – Evet, Anayasadaki düzenlemeler de böyle "izin" şeklinde mi acaba?

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – "İzin" efendim.

Maddenin tamamı şöyle efendim: "Anayasanın 92 ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına belli bir süre için izin, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine..."

BAŞKAN – Tabî, o zaman "Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir." O şekilde düzeltilecek, o şekilde redakte edilecektir.

Sayın Başkanlık temsilcisi önergeye katılıyor mu?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Başkanlık temsilcisi ve Komisyon önergeye katılıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Başka önerge yok.

Şimdi, izin verirsiniz, şu önergeyi bir kere daha okutuyorum:

"Türkiye Büyük Millet Meclisince" biçiminde değıştirilmesini saygıyla arz ederiz.

Gerekçe:

Anayasanın 92 ncı maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin konusunda herhangi bir karar yeter-sayı öngörülmediği için, bu konuda, Anayasanın 96 ncı maddesindeki genel toplantı ve karar yeter-sayılarının uygulanması gerekmektedir. Teklifimiz bu amacı sağlamaya yöneliktir.

Mümtaz Soysal

Zonguldak

Atilla Sav

Hatay

Hikmet Sami Türk

Trabzon

Necdet Tekin

Kırklareli

Oya Araslı

İçel

BAŞKAN – Evet, buradaki maksat, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Kararı izne dönüştürüyor önerge; bir de, dil düzeltilmesi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Evet efendim; yalnız, orada Bakanlar Kurulunun istemi var; yani, o hiç geçmiyor.

BAŞKAN – Ana metinde yok mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Ana metinde var da, cümle o şekilde okunuyor ki, sanki o da çıkarılmış gibi. Halbuki, burada, Türkiye’de bulunmasına, belli bir süre için, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine izin verilir.

BAŞKAN – Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Bakanlar Kurulunun istemi var.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Evet efendim; doğru söylüyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Efendim, Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunmasına, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

Maksat bu mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Belli bir süre için izin verilir.

BAŞKAN – Efendim, burada, öyle bir ifade yok.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, önergeyi açıklayabilir miyim?

BAŞKAN – Bir daha tekrar ediyorum efendim.

Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunmasına belli bir süre için, Bakanlar Kurulunun istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Tamamdır efendim.

BAŞKAN – Efendim, madde bu şekilde düzenlenecektir.

Efendim, bu okuduğum hedefi hedefleyen önergeye, Komisyon katıldı, Temsilcilik katıldı.

Önergeyi oyluyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen önerge istikametinde oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, çerçeve 27 nci maddeyi, bağlı maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Çerçeve 27 nci madde, bağlı maddelerle birlikte kabul edilmiştir.

28 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 28. – Millet Meclisi İktüzüğünün yedinci kısmı “Dokuzuncu Kısım (Yasama Dokunulmazlığı ve Üyeliğin Düşmesi)” başlığı altında Birinci Bölüm olarak İktüzüğün; 108, 109, 110 ve 111 inci maddelerinin numaraları 130, 131, 132 ve 133 üncü madde olarak teselsül ettirilmiş; İkinci bölüm olarak 112, 113, ve 114 üncü maddeleri ise 134, 135, 136 ve 137 nci madde olarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, müteakip kısımların numaraları ile madde numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

DOKUZUNCU KISIM

Yasama Dokunulmazlığı ve Üyeliğin Düşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Yasama Dokunulmazlığı

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğin Düşmesi

Üyeliğin Düşmesi

Madde 134. – İstifa eden, Türkiye Büyük Millet Meclisine seçilmeye engel bir suçtan dolayı hüküm giyen, kısıtlanan, üyelikle bağdaşmayan bir hizmeti sürdürmekte ısrar eden, Meclis çalışmalarına özürsüz ve izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmayanların üyelikleri hakkında 135, 136 ve 137 nci maddeler uygulanır.

BAŞKAN – Madde üzerinde, gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı Teklifin 28 inci maddesiyle eklenen 134 üncü maddenin aşağıdaki biçimde düzenlenmesini saygıyla arz ederiz.

“İstifa eden, Türkiye Büyük Millet Meclisine seçilmeye engel bir suçtan dolayı hüküm giyen, kısıtlanan, üyelikle bağdaşmayan bir hizmeti sürdürmekte ısrar eden, Meclis çalışmalarına özürsüz ve izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin üyeliği 135, 136 ve 137 nci maddelere göre düşer.”

Gerekçe:

Üyeliğin düşmesi nedenlerini sıralayan 134 üncü madde, doğrudan doğruya hiçbir hüküm getirmemekte, uygulanacak hükümler için izleyen maddelere yollama yapmaktadır. Sözlü edilen nedenlerin sonucunun da, aynı maddede belirtilmesi, bu maddenin gereksiz bir düzenleme durumuna düşmemesi, amacın daha iyi ifade edilmesi ve yasa tekniği bakımından uygun olacaktır.

Hüsamettin Özkan	Murat Başesgioğlu	Nihat Matkap
İstanbul	Kastamonu	Hatay
DSP Grup Başkanvekili	ANAP Grup Başkanvekili	CHP Grup Başkanvekili
Abdüllatif Şener	Saffet Arıkan Bedük	Hikmet Sami Türk
Sivas	Ankara	Trabzon

BAŞKAN – Önergeye Başkanlık Temsilcisi katılıyor mu?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeye Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul edilen değişiklik önergesi istikametinde oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, kabul edilen değişiklik önergesi istikametinde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Üyelikten İstifa, Hükümlülük ve Kısıtlama

Madde 135. – Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden istifa eden milletvekilinin istifa yazısının gerçekliği Başkanlık Divanınca yedi gün içinde incelenip tespit edildikten sonra üyeliğinin düşmesine Genel Kurulca görüşmesiz karar verilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğine seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin hüküm giyen veya kısıtlanan milletvekili hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Genel Kurulun bilgisine sunulmasıyla üyelik sıfatı sona erer.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Milletvekilliği ile Bağdaşmayan Bir Görevi Sürdürme

Madde 136. – Anayasanın 82 nci maddesinde ve kanunlarda milletvekilliği ile bağdaşmaya-
cağı belirtilen herhangi bir hizmeti veya görevi sürdürmekte ısrar eden üyelerin durumu Başkanlık
Divanınca incelenir. Sonuç, Başkanlık Divanı kararı olarak Anayasa ve Adalet Komisyonları üye-
lerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.

Karma Komisyon, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasındaki usullere göre durumu ince-
leyerek bir rapor hazırlar.

Bu raporu götüren Genel Kurul, gizli oyla karar verirse, üyelik sıfatı düşer. Üyeliğin düşmesi
istenilen milletvekili isterse Karma Komisyon ve Genel Kurulda kendini savunur veya bir üyeye
savundurur. Son söz herhalde savunmanındır.

Gizli oylama, Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren
yirmidört saat geçmeden yapılamaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Bir önerge var; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 13 sıra sayılı teklifin 28 inci maddesiyle değiştirilen Millet Meclisi İçtüzü-
ğünün 136 ncı maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının aşağıdaki biçimde düzenlenmesini say-
gıyla arz ederiz.

“Bu rapor, Genel Kurulda götüştür. Üyelik sıfatının düşmesi söz konusu olan milletvekili, is-
terse karma komisyon ve Genel Kurulda kendisi savunur veya bir üyeye savundurur. Son söz,
her halde savunmanındır.

Üyeliğin düşmesi, Genel Kurulda, gizli oyla karara bağlanır. Oylama, karma komisyon rapo-
ru üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren 24 saat geçmeden yapılamaz.”

Gerekçe: Anayasa Komisyonunca kabul edilen 136 ncı maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkra-
ları, görüşme, savunma ve oylama sırasına uygun olmayan bir düzenleme içinde, amacı tam olarak
yansıtmayan bir ifade ile kaleme alınmıştır.

Teklifimiz, konuya hem işlem sırasına uygun, hem amaca daha açık bir ifadeyle belirten bir düzenleme getirmeye yöneliktir.

Hasan Hüsamettin Özkan
İstanbul
DSP Grup Başkanvekili

Hikmet Sami Türk
Trabzon

Nihat Matkap
Hatay
CHP Grup Başkanvekili
Abdullah Şener
Sivas

Murat Başesgioğlu
Kastamonu
ANAP Grup Başkanvekili
Saffet Arıkan Bedük
Ankara
DYP Grup Başkanvekili

BAŞKAN – Önergeye katılıyor musunuz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi önergeye katıldı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi, değişiklik istakametine oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Madde, değişik şekliyle kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

Milletvekillerinin Devamsızlığı

Madde 137. – Bir milletvekili Meclis çalışmalarına özürsüz ve izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.

Karma Komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar.

Bu raporu görüşen Genel Kurul devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi gerektiğine üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verirse, üyeliği düşer. Üyeliğinin düşmesi istenen milletvekili isterse Karma Komisyonda ve Genel Kurulda kendisini savunur veya bir üyeye savundurur. Son söz her halde savunmanındır.

Oylama, Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi-dört saat geçmeden yapılamaz.

Bir yasama yılı içinde izinsiz ve özürsüz olarak toplam kırkbeş birleşimden fazla yok sayılan milletvekilinin yolluklarının üç aylığı kesilir.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Çerçeve 28'inci maddeyi, bağlı maddelerle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Çerçeve 28'inci madde bağlı maddelerle birlikte kabul edilmiştir.

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, daha önce biz, 95'inci maddeyi kabul ettik. Komisyon, 95'inci maddeyi, çıkarmıştı; biz kabul ettik. Bu çerçeve maddelerde bazı Tüzük maddeleri geçiyor; bunlarda bir yanlışlık olabilir, onu düzeltme yetkisi vardır.

BAŞKAN – Yetki isteyeceğiz.

Madde 29'u okutuyorum:

MADDE 29. – Bu İçtüzüğün 7 nci maddesi ile değiştirilen 20 nci maddesi 1 Ekim 1997 tarihinde, diğer hükümleri yayımını takip eden ayın başında yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Maddeyle ilgili bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 13 sıra sayılı İçtüzük Değişiklik Teklifinin 7 nci maddesiyle değiştirilen 20 nci maddede kabul edilen önergeler muvacehesinde 29 uncu maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Gözlükaya

Denizli

Mümtaz Soysal

Zonguldak

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

Atılâ Sav

Hatay

Lütfü Esengün

Erzurum

MADDE 29.– Bu İçtüzük değişikliği, yayımını takip eden ayın başında yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Önergeye Sayın Temsilci katılıyor mu?

TBMM BAŞKANVEKİLİ KAMER GENÇ (Tunceli) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeye Sayın Temsilci ve Komisyon katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul edilen önerge yönündeki değişiklik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde, bu değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

Madde 30'u okutuyorum:

MADDE 30. – Bu İçtüzük Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi var mı efendim? Yok.

Kişisel söz talebi?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Efendim, biliyorsunuz çok değişik bentler, fıkralar ve maddeler oluştu. Teselsüller ve atıflar konusunda düzenleme yapmak üzere Başkanlık Divanına yetki istiyoruz: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teselsül ve atıflarla ilgili olarak Başkanlık Divanı yetkili kılınmıştır.

Sayın milletvekilleri, Başkanlık Temsilcisinin ve Anayasa Komisyonu Başkanının huzuruyla ve Hükümetin yokluğunda, İçtüzük değişiklikleri müzakere edilip, maddeleri kabul edildi.

Şimdi, İçtüzük değişiklik teklifinin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İçtüzük değişiklik teklifinin tümü kabul edilmiştir; hayırlı, uğurlu olsun.

Sayın Kalemli, zatı âlinizi davet edeceğim; ama, izin vererseniz, burada epeyce sıkıntı çeken bir arkadaşınız olarak -ki, her başkanvekilinin sıkıntısı vardır- bir şey söylemek istiyorum. Şu bir

şey hatırlatıyor bize: Görüyor musunuz, saat 17.10'da başladık, saat 19.50'de, 30 maddelik -sair maddelerle birlikte- bir kanun -bir İttüzük ama- niteliğinde bir metin geçirdik. Demek ki, mesele, gruplar arasında, daha komisyonlarda görüşülürken pişirilirse, halledilirse, burada rahat geçer ve kanunlaşır; Meclisimizin nasıl üreten bir parlamento olduğu da gözlenmiş olur; bunu arz edeyim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mustafa Kalemli'yi kürsüye davet ediyorum; buyurun. (Alkışlar)

VII. – TEŞEKKÜR, TEBRİK, TEMENNİ VE TAZİYETLER

1. – *TBMM Başkanı Mustafa Kalemli'nin, İttüzük teklifinin kabul edilmesi dolayısıyla teşekkür konuşması*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20 nci Dönem milletvekilleri, bugün, tarihî bir birleşimi gerçekleştirdi.

1973 yılında yapılan ve o günden bu yana yürürlükte olan birleşik İttüzükle ilgili, gerek anayasa değişikliklerinden doğan şikâyetler gerekse şartların getirdiği yetersizlikler nedeniyle bugüne kadar ortaya konulan değişiklik istekleri, maalesef, bugüne kadar gerçekleştirilememiştir. Bu şeref, 20 nci Döneme nasip oldu; sizlere nasip oldu; hepinizi kutluyorum; sağ olun var olun. (Alkışlar)

Değerli milletvekili arkadaşlarım, oylarınızla göreve seçildiğim günden bugüne, bütün partilerin bu işle görevlendirdiği arkadaşlarımla birlikte, İttüzüğün acilen değiştirilmesi gerekli olan maddelerini, bir paket halinde huzurlarınıza getirdik. Büyük emek sarf edildi, büyük iş yapıldı; emeği geçen herkese teşekkür ediyorum ve kutluyorum.

Yeterli midir; yeterli olmayabilir, eksik olabilir; ama, önümüzde güzel bir yol açılmıştır. Bu konsensüs devam ettiği süre içerisinde, bundan sonra, bu Meclisin ihtiyacı olan İttüzük değişiklikleri de yapılabilir; yeni değişiklikler gündeme getirilebilecektir. Bugün, bu yolu da açmış olduk; bunun için de size teşekkür ediyorum.

20 nci Dönemin bu ilk kanunudur; Meclise ve milletimize hayırlı olsun; ama, normal bir kanunu çıkarmaktan çok daha zor bir iştir; çok zor bir işi başardınız; hiç küçümsemeyin.

Bizi televizyonlardan seyreden millete ilan ediyorum; bu Meclise güveniniz; bu Meclis, sizin seçtiğiniz insanların oluşturduğu bir Meclistir; bu Meclis, arasında konsensüstü devam ettirecektir; bize inanınız, devletin ve milletin temeli buradadır.

Hepinize tekrar teşekkür ediyorum, hepinizi kutluyorum ve Sayın Başkan, zatı âlinizi bütün Başkanlık Divanı üyeleriyle birlikte gösterdiğiniz bu idarede, sabırda tekrar kutluyorum, tekrar teşekkür ediyorum.

Sağ olun, var olun. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum; hayırlı uğurlu olsun diyorum. Tabîî, ben de, sayın milletvekillerine, gösterdikleri sabır, tahammül, gayret, uyarıcı, düzeltici ikazlarından dolayı teşekkür ediyorum, Divandaki üyelere de teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Tabîî, Divan üyeleri derken, bürokratlarımız var, hukuk şinaslarımız var, onlara da teşekkür ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, sözlü sorular ile denetim konularını görüşmek için, 21 Mayıs 1996 Salı günü saat 15.00'de toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:19.55